

TABULARA, TALANA, YALANA BALTA

**IRKÇILIĞA,
SÖMÜRÜYE,
ŞERİATA HAYIR!..**

Sorumlusu: Av. Hayri BALTA

hayri@tabularatalanayanalanabalta.com

www.tabularatalanayanalanabalta.com

ANILAR

5/23

ALLEBEN

(KAYBOLAN CENNET)

Alleben deresinin berrak mı berraktı,
suyu gürül gürül akardı.
Dalgalanarak akan bu suyu izlemeye doyum olmazdı.
Allaben Çocuğu bu duruma gelen Alleben deresine,
üstünü çıkarıp atlardı.
Suya atladığı zaman da Alleben deresini kucaklardı...

İÇİNDEKİLER

1

ALLEBEN DERESİ BATIDAN DOĞUYA AKAR...
GÖNÜLLERE DÜŞEN ATEŞ KAVAKLIK'TA YAKAR...

2

TABAKHANE DEYİP GEÇMEYİN
KARASUSAKTAN SU İÇMEYİN

3

ALİ NACAR CAMİSİNİN ÖYKÜSÜ...
NEREDE GÖRÜLMÜŞTÜR BU TÜRLÜSÜ

4

ALİ NACAR CAMİSİ ALLEBEN'DEDİR.
ALLEBEN ADI BU CAMİ YÜZÜNDENDİR

5

İNSAN BOKU ÇOK BULUNUR
MAKBUL OLAN İT BOKUDUR

6

DELİ DOLU ACIMASIZ BİR ADAM
EŞŞEK KASABI DELİ ALİ BAYRAM

7

ALLEBEN DERESİ NEREDE OLUR BOKLU AKAR
BOKLU AKARDA YÜZER ÖRDEKLER KAZLAR

8

ALLEBEN DERESİNE EN ALTTAN BAŞLAYALIM
YAVAŞ YAVAŞ BATALHÜYÜK'E DOĞRU ÇIKALIM

9

MEZBAHAKÖPRÜSÜ İLE TAHTAKÖPRÜ ARASI
KISA DA OLSA ANLATILMAYA DEĞER BURASI

10

ALLEBEN DERESİNİN EN ALÂSİ
TAHTAKÖPRÜ'YLE TAŞKÖPRÜ ARASI

11

TAŞKÖPRÜ'DEN ALLEBENKÖPRÜSÜ'NE
GİDELİM HELE BİRLİKTE, GEZE GEZE

12

İNCİLİPİNAR'A KADAR GİDELİM
ORDAYSA KANA KANA SU İÇELİM

13

ŞİMDİ, GİDELİM MAANOĞLU KÖPRÜSÜNE
GİTMEDEN ÖNCE, ÇİMELİM YEDİSÖĞÜT'TE

14

ŞİMDİ DE BATALHÜYÜK'E GİDELİM.
HEP BİRLİKTE KAVAKLIKTA GEZELİM.

15

ALLEBEN'LE İLGİLİ YAZIŞMALAR:

16

AV. HAYRİ BALTA'NIN ÖZ GEÇMİŞİ...

17

TABULARA TALANA YALANA BALTA YAYINLARI:

**ALLEBEN DERESİ
(KAYBOLAN CENNET)**

Gaziantep denince akla Alleben gelir.
Alleben'in asıl adı Ali Bendi'dir.

Ali bendi, söylene söylene Alleben olmuştur.
Bunun da nedeni Gaziantepililerin, sözcükleri boğarak söylemesidir:

Ör. "Ne yapıyorsun?" yerine, "Nediyn?" gibi...

Alleben deresi, kenti, doğudan batıya ikiye böler.
Suyun Kale tarafında kalanına Şahin Bey,
Suyun İstasyon tarafında kalanına ise Şehit Kamil derler.

Alleben deresinin kaynağı olarak Sof Dağı gösterilir.
Alleben deresi, kentin çıkışında Sacır suyu adını alır.

Sacır suyu ise Nurgana'yı, Oğuzeli'ni, Şiveydin'i yalayıp geçer.

Sonra Suriye sınırı içinde Fırat nehri ile birleşir,
Basra körfezine, oradan da Umman'a girer...

Alleben deresi boyunca bir kale, bir stadyum, iki değirmen, iki hamam, üç bent, dört cami, beş pınar, yedi kahve, altı da köprü bir de davar pazarı var...

Gaziantep Kalesi ile Kamil Ocak stadı birbirine bakar...

Değirmenler: Bostaniçi değirmeni, Çarşı değirmeni,

Hamamlar: Naip hamamı, Tabak hamamı,

Bentler: Bostancı bendi, Ali bendi, Tabakhane bendi...

Camiler: Çınarlı Camisi, Ali Nacar Camisi, Tabakhane camisi, Bostancı camisi...

Pınarlar: İncili pınar, Alleben pınarı, Hacı Ahmet pınarı, Ekşimişki pınarı, Karamaraş pınarı..

Kahveler: Kavaklık kahvesi, Alleben kahvesi, Köse Kadir'in kahvesi, Dutlu kahve, Söğütlü kahve ve Çaramelek kahvesi.

Köprüler: Maanoğlu köprüsü, Alleben köprüsü, Taş köprü, Tahta köprü, Mezbaha köprüsü, Bostancı köprüsü.

Alleben boyunca küçük pınarlar dereye katkıda bulunur
Bunların içinde Yedi Söğüt'ten az aşağıda bulunan İncili pınar en meşhurdur.

Alleben pınarı şimdiki Emirgan bahçesinin yerinde bulunurdu.

Askeri kışlanın önündeki asırlık çınarın tam karşısında dururdu...

Hacı Ahmet pınarı ise Ali Nacar camii mezarlığının Alleben'e çıkışında Kepkep Abdürrezak'ın evinin önündeki büyük çınar ağacının hemen altındadır.

Ekşimişki pınarı ise Tahta Köprü'den Mezbaha'ya giderken solda bir tabak dükkanının içindedir...

Şimdi bu pınarın üstünde bir tatlıcı dükkanı vardır. butatlıcı dükkanının adına Dayının Yeri denir...

Karamaraş pınarı ise Dayının Yeri'nin az aşağısında bulunan musalla taşının hemen bitişiğinde idi

Bir park vardır ve bu pınarın yerinde şimdi...

Alleben deresinin, Batalhüyük'ten taa en aşağıda bulunan Bostancı köprüsüne değin, her iki yakası da çınar, kavak, özellikle söğüt, ağaçları ile kaplı.

Dere diz boyu berrak sulu

Derenin içilecek kadar temiz suyu Alabalıklı.

Sahipli sahipsiz ördekler, kazlar yüzerdi.

İnsanların geçişi sırasında ürken yeşil renkli kurbağalar "Cup! Cup!" dereye girerdi.

Bu kurbağalar zaman zaman sanki bir orkestra eşliğinde "Vırak! Vırak!" diyerek öterdi.

Derede zaman zaman su kaplumbağaları da yüzerdi.

Hele derenin kenarlarındaki ıslak topraklar içine yuva yapan yengeçlerin yaptıkları yuvalarda filozof gibi düşünür

düşene avlarını beklemeleri insanları düşündürdü.
Şimdi ise bunların hepsi yok oldu çöle döndü.

Şimdi Alleben Deresi'nin içinde lağım suları akan betondan yapma bir arık vardır.

Bu görüntü ise Alleben'in Deresinin eski görüntüsünü hatırlayanları hüngür hüngür ağlatır...

Bostancı bendi, Kavaklık'tan çıkışta Maanoğlu köprüsünün bitişiğinden başlayarak kente inerken solda kalan bütün bostanları sulardı.

Bu bendin suyu, bostanları suladıktan sonra şimdiki Kamil Ocak stadyumunun güneyinde bulunan Bostaniçi değirmenini döndürdükten sonra evlerin avlusundan geçerek Tabakhane çarşısındaki Çarşı Değirmenine akardı...

Ali bendi ise Çınarlı camisinin karşısına denk gelirdi.

Bu bent, İstasyon'a giden yolun altından geçerek Stadyumun karşısında bulunan Karadayı'nın bostanlarını suladıktan sonra Ali Nacar camisinin helasının altından geçerek Alleben deresine inerdi...

Tabakların bendi ise Kepkep Abdürrezak'ın evinin önündeki büyük çınarın altındaki Hacı Ahmet pınarına bitişik olarak kurulmuştu. Elbette şimdi ne çınar kaldı ne de pınar...

Alleben Çocuğunun yüreği, Alleben deresindeki yeşilliklerin ortadan kalkmasına yarar.

Tabakların bendinin suyu, Tabakhanedeki tabak dükkanlarının üzerindeki bir arıktan geçerek tabakların deri işleminde ve temizleminde kullanılırdı.

Bu arıktan akan sular; gece yarısından öğle ezanına değin tabakların;

Öğleden sonra gece yarısına değin de bostancılarındı...

Bazen bostancılar; öğleden sonra bostanlarına gelen suyun azaldığını gördüklerinde, bu suyun dükkanlara akan deliklerini, çaputlara sardıkları taşlarla kapatırlardı.

Bunun üzerine öğleden sonra çalışan dericilerle bostancılar arasında su kesmek yüzünden hır gür çıkardı; ama, sonunda da uzlaşıldı.

2

**TABAKHANE DEYİP GEÇMEYİN
KARASUSAKTAN SU İÇMEYİN**

Tabaklar bendinin suyu büyükçe bir arıktan tabak dükkanların üstünden geçirdi.

Geçerken de her dükkada açılan delikten dükkanların içine akarak deri temizleme ve işleminde kullanıldıktan sonra yine Alleben deresine inirdi.

Bu işleme ve temizleme işinde tabaklar; Karasusak adını verdikleri büyükçe bir tas kullanırdı.

Bu külek kimyasal maddelerle haşır neşir olduğu için karakaya bulanırdı.

Dericiler, dükkanın taban taşlarını yalayarak geçen sulara sürte sürte su aldıklarından Karasusak'ın ön tarafı yarı yarıya aşırırdı...

Kimi zaman dericiler dükkanlarının ortasından geçen bu suyu Karasusakları ile içerdi.

Tabakhaneli olmayanlar, **“Tahta Köprü'den geçme, Karasusaktan su içme!”** diye Tabakhanelilere takılırdı.

Bir de şöyle takılırlardı tabaklara (debbağlara, dericilere):

“Bostandan dışarı kabak.

Adamdan dışarı tabak...”

Tabaklar (debbağlar, dericiler) işlerini bitirince Söğütlü kahvede buluşarak hem günün siyasal olaylarını değerlendirir,

Hem de; iskambil ya da dama oynayarak vakit geçirir.

Bazen dama yarışları düzenlenirdi.

Ve bu dama yarışları meraklılar tarafından izlenirdi.

Tabakhane'nin damacıları çok meşhurdu.

Şehreküstü'den, Suburcu'ndan gelen damacılarla yarışırırdı.

Bunlar arasında Sıçan Hasan'ın oğlu, Cücük Mamet, kardeşi Cücük Ömer, Çekirdekçi Dede (Ekrem Güzelhan),

Diyapkara vardı...

Sögütlü kahve; Taş köprüsünden Tabakhaneye inişte, sağda ve Alleben'e bitişikti.

Burada tabak dükkanlarına varmadan iki de cartlak kebabçısı ciğer kebabı pişirirdi.

İkisinin de adı Şakir idi. Biri yaşlı, biri gençti.

Yaşlı olanı sırtını Taş Köprü'nün bitişindeki ekmekçi dükkanının fırınına dayardı.

Kışın işi iyiydi ama yazın işi zordu.

Çünkü yaz sıcağına; hem fırının, hem de ocağın sıcağı karışırdı.

O da yaz günlerinde ocağını ve tezgahını tam Alleben'in kenarına taşırdı.

Böylece yüzüne yansıyan suyun serinliği ile biraz olsun rahatlardı...

Az aşağıdaki ikinci cartlak kebabçısı ise ocağını yaz kış tabak dükkanına bitişik kurardı.

Bunlardan yaşlı olanı işi bitince mangalını, sandığını, kafesini Sögütlü kahveye bırakırdı.

Diğeri de önünde çalıştığı tabak dükkanına kordu.

Tabak (Debbağ, derici) dükkânları, Taş köprü'den Mezbaha köprüsüne gidişte sağda bulunurdu.

Taş köprüsü ile Mezbaha köprüsü arasında bir de Tahta köprü kurulurdu...

Çarmelek kahvesinin önündeki bu köprü tabakhanelilerin çok işine yarardı.

Tabakhaneliler bu köprüden geçerek Naip ve Tabak hamamına giderler hem de Kalealtına gidip alışveriş yapardı.

Tabak işçileri, ustaları, kalfaları da bu Tahta köprüden tabak dükkânlarına akardı...

Tabakhanenin merkezi Sögütlü kahve idi

Bu kahveyi o zamanlar Dağdelen Kara işletirdi.

Sögütlü kahvede tabaklar (debbağlar, dericiler), hem

ham derileri alırdı.

Hem de işlenmiş derilerini satardı.

Satış mezat biçiminde yapılırdı.

İşlenen deriler sırası ile satışı sunulurdu.

Kim çok artırırsa deriler onun olurdu.

İşlenmiş derileri alan deri boyacıları; boyadıkları derileri sırtlayarak Kunduracı çarşısına götürüp satarlardı.

Kunduracı Çarşısında bulunan en büyük alıcı da Bakır Han'ın girişinde, sağda bulunan fatlacı dükkânı idi.

Bunlar da aldıkları bu boyanmış derileri kunduracılara satarak aracılık yaparlardı.

Bakırhan'ın girişindeki Fatlacı dükkanında baba ve iki oğlu vardı.

Alleben Çocuğu, bir bu iki gence bakardı; bir de derileri pişiren, boyayan tabak gençlerine bakardı.

Tabak işçilerinin benzi soluk, sağlıkları bozuk olurdu...

Aracılık yapan bu iki kardeş gencin; çok sağlıklı, yanaklarının al al yandığını görürdü...

Mezattaki satış çok çekişmeli geçerdi.

Bazen öylesine bir hal alırdı ki sırf alıcıların birbirine kişilik ve üstünlük gösterisi nedeniyle; sahtianlar (işlenmiş keçi, koyun derisi) değerinin iki üç katı fazlasına giderdi.

Tabakhanenin bir de Dutlu kahvesi vardı.

Dutlu kahvede genellikle Tabakhanelilerin yaşlıları otururdu.

Köse Kadir'in kahvesinde ise gençler öğleden sonra gece yarısına değin aznif (domino taşları ile oynanan bir oyun...), dama, iskambil ve tavla oynarlardı.

Çarmelek kahvesi ise, işe erken kalkanların uğrak yeri idi

Tabak işçileri, çalışma saatinde bu kahveye gelerek çay, kahve içerek dinlenirdi.

Bu kahveler, sabahtan akşama değin pikaplarına

koydukları plaklarla sanki birbirleri ile yarıştırlardı.

Hele 2. Dünya Savaşı sırasında Söğütlü kahveye toplanan tabakların (debbağların, dericilerin) kulaklarını radyoya vererek dinlemeleri görülmeye değerdi.

Bu dinleyicilerin kimine Almancı, kimine de İngilizci adı verilirdi.

Ve bunlar zaman zaman ağız dalaşına girerdi.

Neyse ki kavga büyümeden hemen ayırılırdı bu Alamancılarla İngilizcileri...

3

ALİ NACAR CAMİSİNİN ÖYKÜSÜ... NEREDE GÖRÜLMÜŞTÜR BU TÜRLÜSÜ

Alleben deresi boyunca sıralanan dört cami vardır demiştik. Alleben'e bitişik olan camilerden ilkinin adı Çınarlı camisi olup, kente inişte derenin sağında kalır.

Emirgan bahçesinin bitişigindeki Alleben köprüsünün iki yüz metre aşagısında ve solda Ali Nacar camisi vardır.

Bu caminin yapım öyküsü ilginçtir.

Bu öyküyü anlatmadan geçmek doğru değildir.

Tabakhaneliler, Ali Nacar camisi demez; ya, Annacar camisi der.

Bu da sözcüklerin boğumlanmasından ileri gelir...

Tabakhane'de bir Nacar (marangoz) varmış.

Çok usta imiş. Tahtadan yapılacak bütün takım taklavat ona ısmarlanırmış.

Bu meslekte yıllarca çalışmış.

Çok para kazanmış, çok para biriktirmiş.

Kazandığı bu para ile cami yaptırmaya karar vermiş;

Vermiş ama, içine bir kuşku girmiş...

Çünkü helal para ile yapılmayan camide kılınan namaz kabul edilmezmiş...

Nacarlıkta usta ya... Cami yapmak için ayırdığı parayı

özel olarak yaptığı bir kutuya koymuş.

Kutuyu kendisinden başka kimsenin açamayacağı şekilde kapatmış.

“Eğer bu para helal kazanç ise, kutuyu bulan dönüp dolaşip açtırmak için bana gelir. Çünkü bu kutuyu benden başkası açamaz!..” demiş ve gece yarısı kutuyu dükkanının önünden akıp giden dereye bırakmış...

Dereye bıraktığı kutu ne zaman kendisine gelecek deye beklemeye başlamış.

Aylar sonra, bir köylü elinde kutu karşısına dikilmiş.

“- Usta, demiş, ben Şiveydin köyündenim. (Şimdiki Havaalanının bulunduğu yer...) Bu kutuyu suda akarken buldum.

Ama bir türlü açamadım. Ben açamadığım gibi hangi nacara götürdümse o da açamadı.

Götürmediğim kimse kalmadı.

Son götürdüğüm usta; ‘Sen bu kutuyu, bir de, Tabakhanedeki derenin kıyısında bulunan Nacar Ali’ye götür. Eğer bu kutuyu kırmadan açarsa ancak o açar.’

Hele şuna bir de sen bak! Ne olur...

Nacar ustamız hafifçe gülümsemiş.

Köylü:

“Niçin güldün be usta?” demiş...

“Nasıl gülmeyeyim köylü kardaş...”

Dedikten sonra anlatmış...

“Bu kutuyu ben yaptım.

deresine de ben bıraktım...

Benden başka kimse de açamaz.

Bir cami yaptırmaya karar vermiştim.

Kazandığım paraya haram karışmış mı diye denedim...

Cami parasını kutuya koyup Alleben deresine bıraktım.
Eğer bu para helalse; bu kutu döner dolaşır bana gelir...
dedim.

İşte geldi gördün mü? Açmadan söylüyorum. İçinde şu kadar para var.
İçindekiler senin, para çıkmazsa dediğim kadar...

Eğer dediğim kadar para çıkarsa; bu paralar, ne senin ne de benim.
Allah'ın... Çünkü camiyi Allah için yaptıracağım caminin..."

Köylü: "Tamam" demiş "dediğin kadar para çıkarsa; paralar ne senin ne de benim.
Var git istediğin yere camiyi yaptır...
Paralar Allah'ın..."

4

**ALİ NACAR CAMİSİ ALLEBEN'DEDİR.
ALLEBEN ADI BU CAMİ YÜZÜNDENDİR**

Bizim Ali usta, başlamış camiyi yaptırmaya. Ancak caminin helaları için su gerek.
Gereken su nereden gelecek?...

Düşünüp dururmuş Ali Nacar Usta.
Demiş camiyi yapan usta:

"Ne düşünürsün be Ali Nacar Usta?"
"Nasıl düşünmeyeyim,
Bu caminin helası için suyu nerden getireyim?"

"Caminin önünde akan bir dere varken düşünülür mü be
Caminin helası için gereken su; işte şurada gözümüzün
önünde gözümüzün önünde
Akıp gitmekte ..."

Nacar Usta, camiyi yapan ustalarla birlikte;
Neresinden su alabiliriz diye keşif yapmışlar derede...

Çınarlı camisinin önünden geçip giden derede uygun bir yer bulmuşlar.

Buraya yaptıkları bentten çevirdikleri suyu caminin bitişiğinde bulunan on hücreli helanın altından akıtmışlar.

Başta da belirttiğim gibi yapılan bu bende halk Ali bendi demiş...

Söylene söylene de Ali bendi'nin adı Alleben olmuş...
İşte böyle Alleben adı da buradan gelirmiş...

Kayıtlar şöyle yazar:

“Ali Nacar (Annacar) Camisi (Merkez)

Gaziantep Tabakhane semtinde Yaprak Mahallesi'ndeki Ali Nacar Camisi Alleben Deresi'nin yanında bulunmaktadır. Bu caminin ne zaman yaptırıldığı bilinmemektedir. **Bununla beraber ilk yapımının XIV.yüzyılda olduğu sanılmaktadır.**

Evlıya Çelebi Seyahatnamesi'nde “Alüyyün Nacar” olarak söz etmesinden ötürü bu caminin bir marangoz tarafından yaptırıldığı ileri sürülmektedir. Caminin müezzin mahfilinde h.1213 (1798) tarihi yazılıdır. Bu tarihin onarım tarihi olduğu sanılmaktadır.

Cami ile ilgili görüşlerden birisi de 1376'dan önce yapılıp, 1816'da yeni baştan yapılmıştır. Ayrıca kuzeyinde bulunan Aliyyün Nacar Medresesi de günümüze gelememiştir.

Gaziantep'in en büyük camilerinden olan bu yapı dikdörtgen planlı olup, mihrap yönüne paralel iki sahnıdır. Yapımında kesme ve moloz taşın kullanıldığı caminin dış cephesinde siyah ve beyaz taşlarla hareket sağlanmıştır. Mihrap siyah ve beyaz taşlardan yapılmış ancak, üzeri boyanarak yakın tarihlerde özgünlüğünü yitirmiştir.

Caminin avlusunun ortasında bulunan, tek şerefeli minare sekizgen kaideli olup, oldukça kalın ve silindirik gövdelidir.”

Bu kayıtlardan anlaşılıyor ki Ali Nacar camisi Araplar

zamanında yapılmış.

Ne var ki camiye yapanın Arap mı, Türk mü olduğu konusunda da bir kayıt bulunmamış.

Her ne kadar o tarihlerde Gaziantep Arapların elinde ise de tarihler; Türklerin 1071 Malazgirt savaşından önce de Anadolu'da yerleşik olarak yaşadıklarından söz etmektedirler...

Şu an caminin avlusunda; imam, müezzin ve diğer görevlilerin yatıp kalkacağı, güneşe bakan iki katlı ev vardır.

1950'lerde bu binanın üst katı bir süre Kale Klubü'ne hizmet eder...

Avluda yükselen minarenin hemen bitişiğinde dairemsi bir şadırvan, şadırvanın yanında da Çarşıiçi değirmenine su taşıyan bir arık bulunurdu.

Bu arıktan akan sular Çarşıiçi değirmenini döndürdüktan sonra Değirmen suyu adını alarak Alleben deresinin bitişiğinde akardı...

Şadırvan'ın ortasındaki taştan yapılma baca gibi borudan şakır şakır akan su havuzda birikirdi

Şadırvan ise, her zaman, ağzına kadar dolu su içerirdi...

Erken gelen cemaat şadırvanda abdest aldıktan sonra kışın; öğle ve ikindi üzeri güneşe karşı; yazın da minarenin hemen yanı başında bulunan ağaçların altında oturarak ezan okununcaya değin sohbet ederlerdi.

Cemaat abdest almaya gelmeden önce caminin girişinde bulunan 10 hücreli abdesthaneye girerek ihtiyacını giderirdi.

Yine Tabakhane halkının büyük çoğunluğu ve Tabakhane çarşısındaki çalışanlar da ihtiyaçlarını Ali Nacar camisinin helasına girerdi...

Helanın girişinde, sağdaki ilk hücre boy abdesti almak isteyenler için özel olarak yapılmış bir gusülhane idi.

Burada, dikdörtgen biçiminde insanın göbeğine kadar su dolu bir curun vardı.

Kimileri de, dediğim gibi, bu curunda gusül abdesti alırdı.

5

**İNSAN BOKU ÇOK BULUNUR
MAKBUL OLAN İT BOKUDUR**

Alleben kıyısında bulunan tabakların çalışmaları görülmeye değerdı.

Sabah ezanı işe kalkarak idare lambası ışığında işbaşı ederlerdı.

Önce kazanda su kaynatırlar.

Kaynattıkları bu kaynar suyu silelerine boşaltırlar.

Bildiğimiz Sumak ekşisi yaprağını torbasından da sileye dökerek yarı bellerine değin sileye girerler.

Sumak yaprağı karışmış bu suya ham derilerini evire çevire batırıp çıkardıktan sonra ayaklarının altına alarak tepiklerler...

Ayaklarının altına aldıkları bu derileri tepeledikleri zaman daha öncekiler yüzeye çıkardı.

Yüzeye çıkanları yeniden yaprak suyuna sokup çıkararak ayaklarının altına alırlardı.

Tabaklar bu işleme heyden tepme derlerdı...

Ancak derilerin Sumak yaprağı ile pişirilmesinden önceki aşamasında derilerin insan ya da it bokundan geçirilmesi gerekirdi.

Bu da dükkanların ortasında ve silelerinin önündeki taşlıkta işlenirdi...

Kesilirdi dereden gelen su.

Yapma bir havuza konurdu sıcak su.

Bu suya da kuru insan ya da it bokunu döküp ayakları ile çigneyerek sıvılaştırırlardı.

Sonra kireç aracılığı ile tüyleri dökülmüş ham deriler; sıvılaştırılmış bu bokun içine konarak dört beş saat bekletilirdi.

İşte bunun içinde insan ya da it boku gerekirdi...

Hani bir deyim vardır. “Ulan Tabakhaneye bok mu yetiştireceksin! Bu acelen ne?”

Hatırlanırsa Kemal Sunal bir filminde bu deyim kullanınca seyirciler başlamıştı gülmeye...

İşte bu deyimın kaynağı anlattığım bu deri pişirme işlemdir.

Bunun için de insan ya da it boku gerektir.

Bu bokları getirip tabaklara (debbağlara, dericilere) satanlara Sakatçı uşağı denirdi.

Sakatçı uşakları, sabahın erken saatinde kalkıp yakın köylere giderdi.

Buldukları kurumuş insan ve it boklarını, ellerindeki raketlerle

Yerden alıp doldururlardı sırtlarında taşıdıkları gaz tenekesine.

Sakatçı uşakları bu gaz tenekelerini çabucak dolması için dört tarafından tekme ile içine geçirirlerdi.

Böylece küçülen tenekeleri doldurmak az bir zaman yeterdi...

Sakatçı uşaklarının gaz tenekelerini tekmeleyerek küçültmelerini Alleben Çocuğu dikkatle izlerdi.

Bazen, babası kendisini harçlıksız koyduğu zaman, “Bok dök, bokoğlu boka muhtaç olma...” diyerek “köylere gidip bok toplayarak tabaklara satma düşüncesi” aklından geçirdi

Sonra, “Koskoca Paltaların oğlunun sakatçı uşaklığına soyunması doğru olur mu?” diyerek bu düşüncesinden vazgeçirdi.

Sakatçı uşaklarından birinin adı Kazımdı.

Sakatçı Kazım diye anılırdı.

20 yaşlarında var yoktu. Sarışındı, sarı saçları vardı, mavi gözleri ile dikkatleri çekerdi.

Pazarlıkta usta idi.

Debbağlara getirdiği bokları satarken çekişirdi...

İt bokunu, insan bokuna göre daha yüksek bir bedelle satardı.

Bazen bedeli az bulunca satmaz eve götürür, ertesi gün getirip pazarlardı.

Satar satmaz da doğru kahveye giderek kumar oynardı.

Dericiler, Sumak yaprağı ile silelerinde pişirdikleri derilerde kalan et parçalarını kazımak için güneş doğar doğmaz dükkanların önüne çıkarlardı.

Derinin boyun kısmını kendi boylarındaki kütük ile duvar arasına kordardı...

Sonra iki saplı bıçakla deriyi iyiden iyiye kazıyarak temizlerlerdi.

Etten, sinirden temizledikleri bu deriyi suda yıkadıktan sonra güneşe sererlerdi.

Bu işlemlerden sonra siledeki posası çıkan bu sumak yapraklarını da dükkanlarının önüne küme küme dökerlerdi.

Biz çocuklar da bu havcar (sumak yapraklarının kullanıldıktan sonraki posası...) kulelerine çıkararak, bizim gibi çıkmak isteyenleri: "Ankara benim!" diye aşağı iterdik.

Demek ki bu "Ankara benim!" kavgasının tarihi çok eskilere giderdi...

Haa unutmayalım bu havcar kulelerini Tabakhane'de bulunan Tabak hamamı ile Naip hamamı yakıt olarak kullanırdı.

Bu işi de hamamın külhancıları yapardı.

Külhancılar bu havcarları Gaziantep kalesinin güneyindeki hendeğin bitişiğine sererlerdi.

Öğleden önce ve öğleden sonra olmak üzere ayaklarını sürerek havcarları baran haline getirirlerdi.

Kuruduklarından emin olduktan sonra da külhanın deposuna bacadan dökerlerdi...

Sonra da külhana geçerek hamamın ocağına bu havcarları avuç avuç iterlerdi...

Alleben Çocuğu bu külhancıların sessiz, sakın ve yoksul yaşamını ilgiyle izlerdi.

Çünkü bu külhancılar boğaz tokluğuna ve külhanda yatıp kalkma karşılığında yaparlardı bu işleri...

Bunların giyecek bir giysileri bile olmazdı...

Bütün gün saçları sakalları birbirine karışmış olarak üstleri çıplak peştamal ile gezerlerdi.

6

**DELİ DOLU ACIMASIZ BİR ADAM
EŞŞEK KASABI DELİ ALİ BAYRAM**

Debbağların, duvara dayadıkları kütükler üstünde deri kazıma işini her gün zevkle yaparlardı.

Yan yana derilerini temizleyen bu deri işçilerinin birbirlerine takılarak, şakalaşırlardı...

Alleben Çocuğu bunların bu şakalaşıp takılmalarına hayranlıkla bakardı.

Bu dericilerin takıldıkları bir adam vardı ki Eşşek Kasabı Deli Ali Bayram diye anılırdı.

Bu Eşek Kasabı Deli Ali Bayram ilginç bir tipti.

Ne zaman Tabakhane'ye girse tabakhane esnafı kalkar otururdu...

Eşşek Kasabı Deli Ali Bayram; tabakhane'ye Su kenarı sokağından, keseceği at ya da eşeğin üstünde yeniçeri ağası gibi girerdi.

Eşek Kasabı Deli Ali Bayram'ın yıllık atı üzerinde yeniçeri komutanı gibi Taş köprüden Sukenarı sokağına girmesini Kahveci Kara (Dağdelen Hüseyin) dükkanlarının önünde derilerini kazımakta olan tabaklara yüksek sesle: "Geliyor!.. Geliyor! Kasapların kralı geliyor!..." diye ünlerdi.

Bunun üzerine deri kazıyanlar dönerek Eşşek Kasabı Deli Ali Bayram'a bakarlardı.

Bu sırada Dağdelen Kara ikinci komutu verirdi dericilere: "Selaam dur!"...

İşçiler; topuklarını birbirine vurarak asker gibi selama durur.

Deli Ali Bayram ise dericilerin bu biçimde kendisi ile alay etmelerine aldırılmazdı.

Hepsini teftiş edercesine ve de hepsine yukardan bakardı...

Taşköprü ile Tahtaköprü'sü arasında sıralanan debbağ esnafı; kanaatkar, şakacı, hoşsohbet, neşeli, sevimli, insanlardı.

Günlük kazançları ile geçinirlerdi.

Öyle ahım şahım bir gelirleri yoktu...

Öyle sanıyorum ki bu işçiler bir gün çalışmasalar ertesi gün aç kalırlardı...

Debbağlar, işleri bitince hemen eve giderek öğle uykusuna yatarıdı.

Çünkü debbağlar saban ezanı ile birlikte işbaşı yapardı...

İdare lambası ışığı altında işe başlar, öğleye kadar çalışırlardı.

Tabakhane'de herkesin bir lakabı vardı.

Çangallı Memik, Derviş Mamet, Hüsük Ali, Kahveci Kara, Kokuk (Kokmuş) Hasan, Köle Mamet, Köle Sait, Köle Süleyman, Küllü Mahmut, Küllü Ali, Miskilim Mustafa, Palta Heyri (Alleben Çocuğunun lakabı), Palta Mamet (Allaben Çocuğunun babası), Paslı Nuru, Süllüm Mamet, Söbe Mamet, Yetim Ali bunlardan bazılarıydı.

İşte bunlardan biri de Eşşek Kasabı Deli Alibayram'dı.

Deli Bayram; Tabakhane'ye kimi zaman keseceği; çelimsiz, semersiz, yularsız yılki atın ya da eşeğin üzerinde girerdi.

Bindiği eşeğin üzerinden çıplak ayakları yere değerci.

Kimi zamanda kendisini götüremeyecek kadar zayıf düşmüş at ya da eşeğin üzerine binmezdi,

Yularından tutup çekerek önden giderdi...

Deli Bayram, ayakta duracak mecali kalmamış hayvana binilemeyeceğini bilirdi.

Arkasında kurbanı Hacıbaba tepesinin önünden geçerek Nizip caddesine doğru giderdi.

Deli Bayram; kara yağız, pos bıyıklı, karakaşlı, dağınık saçlı, uzunca boylu, iri yarı heybetli bir adamdı. Bütün esnaf Deli Bayram'a yaklaşılmaya korkardı.

**“Uymayın Deli Bayram’a,
Baksana belindeki bıçağa,
Kuşağındaki masada...
Uğraşılmaz böyle adamlarla...”**

Bu sözleri duyan Deli Bayram neşelenirdi. Belindeki bıçakla birlikte kuşağından sarkan masadı göstererek herkese gözdağı verirdi.

Genellikle yazın ve sonbaharda ortaya çıkardı. O, döşü açık, başı dik, hep mağrur gezerdi. Deli Bayram'ın boynuna doladığı dama taşlı renkli mendil çıplak göğsüne inerdi. Ara sıra durur; boynuna doladığı yağlıkla, boynundaki, yüzündeki terleri silerdi.

Kesim yeri Hacıbaba tepesinin doğusundaki mağara ile Mezarlığın batısındaki taşlarla dolu boş arazi olurdu.

Kesim yerinde hayvanın ayaklarını bağlardı. Sonra bir yanına geçerek mecalsiz hayvana var gücüyle bir tekme sallardı. Tekmeyi yiyen mecalsiz hayvan bir kütük gibi yanı üstü devrilir yatarı.

Belinden bıçağı çekerdi. Yaşamaktan bezmiş hayvanın baş ucuna geçerdi. “Bismillah!” dedikten sonra, tekbir getirerek, hayvanın başına çökerdi.

Kendisi hayvanı keserken leş kargaları, havada, başı üstünde dönerdi.

Leş kargaları Deli Bayram'ın bir an önce işini bitirmesini beklerdi.

Kestiği hayvanın öldüğünden emin olan Deli Bayram hayvanın ayağından çözdüğü ipleri beline dolardı.

Deriyi yüzüp çıkardıktan sonra bıçağını deriye sürterek temizler ve kestiği hayvanın derisini omzuna atardı...

Mırıldanarak Tabakhane'ye doğru sakın sakın yürürdü bitirmiş olmanın mutluluğu ile işini

Sanki biraz önce cana kıyan kendisi değilmiş gibi...

Dükkân dükkân gezerek elindeki deriyi satmaya çalışırdı. Satamayınca deri elinde kalırdı.

Beygir derisine alıcı bulurdu da;

Eşek derisi çoğu zaman elinde kalırdı.

Debbağlardan başka malını alan olmazdı.

Her zaman, gönüllü gönülsüz satmak zorunda kalırdı.

Satmaya mecburdu,

Çünkü başka alıcı yoktu...

Yılkı beygir, eşek kesmek onun yapabileceği tek mesleği idi.

Yapmasa acından ölürdü işini işi...

Evi barkı, çoluk çocuğu var mıydı, yok muydu, kimse bilmezdi.

Zaten kendisi de deri satışı dışında kimseyle yüz yüze gelmezdi.

Sıcakların artması üzerine Deli Bayram'ın iyice delirdiği söylenirdi.

Birkaç ay ortalarda görünmeyince Eşek Kasabı Deli Ali Bayram'ın yine tımarhaneye tıklandığı söylenirdi.

7

ALLEBEN DERESİ NEREDE OLUR
BOKLU AKAR
BOKLU AKARDA
YÜZER ÖRDEKLER KAZLAR

Annacar camisinin helasına girerek ihtiyaç giderenlerin dışkıları alttan geçip giden Alleben suyuna düşünce “Pat! Pat!” diye ses çıkarırdı.

Bu arada yarım metre aşağıdaki suya düşen dışkılar ihtiyaç giderenin kışına su sıçratırdı.

Demek istediğim o zamanlar Alleben deresi böyle gür akardı.

Helanın altından geçen sular Alleben deresine karışırdı.

Bu nedenle Alleben deresinin adı; Ali Nacar camisinin helasından sonra Bokluakar adını alırdı.

Bokluakar’dan akan bu dışkılar Bokluakar’da yüzen ördeklerle kazların besin kaynağı olurdu.

Öyle ki, ördekler ve kazlar boğum boğum akmakta olan bu dışkıları bir an önce kapmak için birbirleri ile boğuşurdu...

Bir keresinde küçük bir çocuk ayakta Alleben deresine işiyordu.

Bunu gören debbağ ustası Hacı Mamet çocuğa çıkıştı:
“Günahdır, oğlum suya işenmez!”

Bunu gören Alleben çocuğu, Hacı Mamed’in çocuğu azarlamasına bir soru ile karşılık vermekten kendini alamadı.

“Ama Hacı Ammi, Annacar camisinin helasına girenler Alleben deresine sıçıp işiyorlar...”

Sonra Alleben deresinde boğum boğum akan dışkıları göstererek:

“İşte bak, gözümüzün önünde akıp gidiyor.

Onların yaptığı günah olmuyor da niçin bu çocuğun yaptığı günah oluyor?

Hacı Mameť, Alleben çocuđuna dik dik baktı:
Ama sesini çıkarmadı...

Değirmensuyu ile Bokluakar arasında bir refüj bulunurdu.
Bu refüj Bokluakar'la Değirmen suyunun birbirinden ayırırdı...

Sahipsiz ördeklerle kazlar bu refüjde yaşarlardı.
Burada dinlenirler, burada yumurtlarlar ve burada kuluçkaya yatarlardı.

Alleben ocuğu, Alleben deresi ile yan yana akan Değirmensuyu'na bitişik "Tabakhane, Sukenarı, Hasan Palta Sok. No. 2"de doğmuştu.

Ailenin ilk çocuğu olması nedeniyle dedesi Palta Hasan, Kavaklıkta yedi kurban kestirerek tabak (debbağ, derici) ve kilimci işçilerin bir ziyafet çekerek doyurmuştu...

Alleben çocuğu, çocukluğunda sahipsiz yaşayan bu ördeklerle kazların yumurtalarını toplayarak evlerine götürürdü.

Halası ile onları pişirdikten sonra; yeşil soğan, kırmızı yaprak biber, biraz da tuz atıp dürüm yaparak yerdı.

Alleben çocuğu, derede bulduğu yumurtaları niçin anasına götürmezdi de halasına götürürdü.

Çünkü Alleben çocuğu'nun anası o tarihlerde (1942) 10 yaşında iken ölmüştu...

Ancak halası bu yumurtaların tavuk yumurtaları gibi lezzetli olmadığını, ördek ve kaz yumurtalarının sası sası kokuğunu söylerdi.

Bu da Alleben çocuğu'nun zoruna giderdi:

"Ne yapsam; ben bu halama beğendiremiyorum!..." derdi...

Derdi ama; yine de Alleben deresinin her iki yanında bulunan çalılıklar, yeşillikler arasında yumurta aramaktan vazgemezdi.

Bu çocuğun en büyük zevki Alleben deresi boyunca sürüp giden çalılıklar arasında yumurta aramaktı.

Öyle ki bir keresinde Karadayı'nın bostanında bulmuştu tavuk yumurtaları.

Tavuk yumurtaları hemen pantolonundan çıkardığı eteğine doldurarak doğru evlerine koşmuştu.

Ancak sonradan anladı ki bu tavuklar sahihsiz değildi.

Eğer bostan sahibi Karadayı kendisini; yumurtaları eteğine doldururken yakalamış olsaydı bir güzel dayak yerdı...

Alleben Çocuğu, 10 yaşından 18 yaşına değin geçen döneminin çoğunu Alleben deresinde geçirmişti.

Çünkü okuduğu Gazi ilkokuluna Alleben deresi boyunca gidip gelirdi.

Alleben deresinin en aşağısında bulunan Bostancı köprüsünden Batalhüyük'e Alleben deresini izleyerek belki yüz kere inip çıkmıştı.

Bu iniş çıkışların bir nedeni de Batalhüyük hizasında bağlarının olmasıydı.

Bağlarına giderken özellikle Alleben deresini izleyerek giderdi.

Bağlarından evlerine dönerken de yine Batalhüyük'ten başlayarak Alleben deresi boyunca Sukenarı sokağındaki evlerine dönerdi.

Alleben Çocuğu Alleben Deresinde balık tutardı.

Tuttuğu bu balıklar alabalıklardı.

Mezbahada kesilen koyunların, keçilerin ve diğer büyük baş hayvanların kanı Mezbaha arığından Alleben deresine akardı.

Alleben Çocuğu bu kan ırmağına hayretle bakardı.

Çocuğun ilgisini en çok mezbaha arığından akan

sakatatları toplayan yoksul kadınlar çekerdi.

Bu kadınlar arıktan akan bağırsakları, dalakları, diğer hayvan atığı parçaları getirdikleri sepete koyduktan sonra evlerine giderdi.

Bir keresinde 40 yaşlarında bir kadın eteklerini çemleyip çömelmiş durumda arıktan akan kanlar arasında sakatatları topluyordu.

Anlaşılan çocuğu adamdan saymıyordu.

Ne var ki çocuğun gözleri, çömelmiş durumdaki kadına kaydı.

Kadının kışında don yoktu, edep yeri açıktaydı...

8**ALLEBEN DERESİNE EN ALTTAN BAŞLAYALIM
YAVAŞ YAVAŞ BATALHÜYÜK'E DOĞRU ÇIKALIM**

Bostancı köprüsü ile Mezbaha Köprüsü Arası:
Alleben'in en alt sınırır.

Mezbaha'nın bitişiğinde bir Buz Fabrikası bulunur.
Gaziantep'in buz ihtiyacı bu fabrikadan karşılanır.

Mezbahanın hemen bitişiğinde çınar, kavak ve söğüt ağaçlarından oluşan belediyeye ait bir fidanlık vardı.

Bu fidanlığın hemen bitişiğinde bulunan Mezbaha Kahvesinde ham deriler alınıp satılırdı...

Dericiler (debbağlar) bu kahvede toplanırdı.

Hem de alış verişi yaparlardı.

Hem de günün siyasal durumu hakkında görüş alışverişinde bulunurlardı.

Bu kahvenin hemen bitişiğinde de Davar Pazarı bulunurdu.

Celepler bu boşluk alanda sürülerini teker teker toptan satışa sunardı.

Davar Pazarından biraz aşağı inince Bostancı köprüsü görülürdü.

Bostancı köprüsünün karşısında ise Bostancı Camisi bulunurdu.

Bu cami metruktu.
Namaz kılanı yoktu.

Mezbaha köprüsünden Bostancı köprüsüne değin Alleben deresi bakımsızlığın, ilgisizliğin simgesi idi.

Ali Nacar camisinin helasından çıkan dışkılar, Tabakhanedeki dericilerin artıkları, Mezbaha'da kesilen hayvanların dalak, bağırsak ve diğer sakatları Mezbaha'dan itibaren Alleben deresine yığılırdı;

O güzelim berrak dere, simsiyah, bakılmaz hal alırdı.

Mezbaha'nın kullanmayarak dereye bıraktığı bağırsaklar derenin ağaç dallarına, çalılıklarına takılarak derenin akıntısına göre sallanıp dururdu.

Bu sallanıp duran çalılıklara takılmış çaput parçalarına da rastlanırdı...

Bunlar dereye birbirine dolanarak küçük adacıklar oluştururdu.

Bu adacıklar simsiyah görünürdü.

Ne zaman ki şiddetli bir dolu ve yağmur sonucu sel gelir; bunların alıp götürürdü.

Ancak bu şekilde dere temizlenmiş olurdu.

Mezbaha köprüsünden Bostancı köprüsüne doğru gidişte derenin sol yanında bulunurdu bağlar...

Derenin sağında ise yine bostanlar...

Bu bostanlar Tabak bendinden gelen sularla sulanırdı.

Bostanların başlıca ürünü domates, hıyar, patlıcan, marul, hıyardı...

Bostanları birbirinden ayıran takımlarda, seyrek de olsa ağaçlar bulunurdu

Bu ağaçlar genellikle zerdali ağaçlarından oluşurdu.

Tabak bendinin kıyılarında kavak ve söğüt ağaçları sıralanırdı.

Sonradan sağda bulunan bostanların tümü kaldırıldı.
Yerine evler, dükkanlar, okullar yaptırıldı.

Mezbaha'nın tam karşısına da Gaziantep Belediyesi fidanlık yaptırmıştı.

Gaziantep Belediyesi, Fidanlık Müdürü Kemal Göğüş, Tabakhane'den geçerek sık sık bu fidanlığa uğradı.

Fidanların ne durumda olduğunu incelerdi.

Sonrada bu fidanlık da kaldırıldı.

Yerine Devrim Ortaokulu yaptırıldı.

Bu fidanlığın az aşağısında Tabak hamamı bulunurdu. Alleben Çocuğu bu hamama neden Tabak hamamı denmesine şaşırırdı...

Tabak hamamı dediğin tabakhanede olmalı idi.

Oysa Tabakhane'de bulunanın hamamın adı Tabak hamamı değil Naip hamamı idi.

Doğrusu Tabakhane hamamımın adı Tabak hamamı değil de Bostancı hamamı olmalı idi.

Çünkü bu mahallenin çevresi Bostancı mahallesi idi.

Tabak hamamının az aşağısında Bostancı ilkokulu vardı.

Anlaşılan Tabak hamamı, Naip hamamından önce yapılmış olmalı idi...

Sonradan yapılmış olmalı ki yaptıran kişinin adı verilmişti.

Mezbaha'nın Nizip yolu tarafında bulunan semtin resmi adı Çakmak mahallesi idi.

Ama halk arasında buraya Karamaraş denirdi.

Alleben Çocuğu hangi nedenle bu semte Karamaraş dendiğini bir türlü öğrenememişti...

Çakmak mahallesinin sakinleri de genellikle debbağlıkla uğraşırdı.

Bu semte Kara Mamet adında bir debbağ ustası otururdu.

Yaşlı, kendi halinde bir adamdı.
Ancak uyanır uyanmaz içmeye başladı.

Sakıp adında bir oğlu, Musa adında bir torunu vardı.
Bu aile geçimlerini derecilikten sağlardı.

Bunlar; dede, oğul, torun, maaile içkici idi.
Dede evinde, oğul kahvede, torun ise eğlence yerlerinde
içerdi,...

Ancak işlerini aksatmazlardı.
İçip içip kimseye çatmazlardı.

Eziyetleri kendilerine idi...
Bu durumda bile çalışmayı ihmal etmezlerdi.

9

**MEZBAHAKÖPRÜSÜ İLE
TAHTAKÖPRÜ ARASI
KISA DA OLSA ANLATILMAYA DEĞER BURASI**

Mezbaha köprüsü ile Tahta köprü arası:

Mezbaha'nın hemen yanında bulunan Mezbaha köprüsünden 150 metre kadar yukarıda Tahta köprü bulunurdu.

Yukarıdan gelen Değirmensuyu, Tahtaköprü'yü geçer geçmez Alleben deresi ile buluşurdu...

Mezhabaköprüsü ile Tahtaköprü arasında Alleben deresi gerek Ali Nacar camisinin belasından ve gerekse derici dükkanlarının deri artıklarından ötürü tıkanırdı.

Yer yer küçük adacıklar olurdu.

Deri artıkları bodur çalılıklara takılarak inçe şeritler halinde sallanırdı.

Belediyenin ihmalkarlığı burada da görülürdü.

Alleben deresi o tarihlerde güzelliğini yitirmemek için belediyeye direnirdi.

Ne var ki Gaziantep Belediyesi Alleben'in bu direncini görmezdi.

Alleben'i, yine Alleben'in kendisi temizlerdi.

Bir bakarsın yaz günü birden bire kendini gösteren yaz yağmuru derede biriken bütün artıkları alıp götürürdü.

Böylece dere temizlenme yüzü görürdü...

Tabakhanedeki çocuklara gün doğardı sel gelince.
Selden sonra berrak suda çimerlerdi gönüllerince...

Yaz günleri Tabakhane çocuklarının suya girerek serinlendikleri yer Karamaraşpınarı idi.

Bu pınar, Mezhaba köprüsünden Tahtaköprü'ye gidişte, sağda bulunurdu.

Büyükçe bir havuz biçiminde idi.

Özel olarak yapılmış bu havuzun suyuna taş merdivenlerle inilirdi.

Suyun derinliği ancak dize kadar olurdu ve kadınlar burada çamaşırlarını, halılarını ve yatak yorgan yünlerini yıkardı.

Yaz günleri, bir söylenti çıkardı.

"Karamaraşpınarı'na su gelmiş. Ağzına kadar dolmuş..." denirdi.

Bütün çocuklar pınara koşardı.

Üstlerini çıkarıp ayaklarındaki donları ile havuza atlardı.

Çocuklardaki sevinç görülmeye değerdi.

Pınar suyu bu.; tertemiz, içilirdi...

Böyle tertemiz, içilecek kadar temiz bir suda çimmek ömre bedeldi...

Bir keresinde, ağzına kadar dolmuş havuzda bir çocuk pınarın içinde çırpınıp duruyordu.

Havuzun kenarındaki çocuklar "Boğuluyor! Boğuluyor! Yok mu kurtaran?" diye çığlık atıyordu.

Bunu gören Alleben Çocuğu hiç düşünmeden kendini suya attı.

Boğulmakta olan çocuğu tutup sudan kaldırarak itmeye başladı.

Böylece iki itişte çocuğu kurtardı.

Çocuğu böylece itmesinin nedeni; boğulmakta olan çocuk korkudan kendisine sarılırsa ikisinin birden boğulacağı korkusu idi...

Bu nedenle çocuğu tutarak suyun üstüne çıkarıp itiyordu.

Bu pınarın yanı başında Tabakhane semtinin ölüleri için hazırlanmış taştan yapılma musalla taşı bulunurdu.

Cenaze namazı bu musalla taşına konan tabutun önünde İmamın arkasında cenaze namazına dururdu.

Şimdi ne musalla taşı kaldı ne de pınar.

Bunu gördükçe Alleben Çocuğu'nun yüreği yanar...

Bu pınarın tam karşısında, Alleben deresinin öbür yakasında Tabakhane camisi bulunurdu.

Tabakhane camisi, bakımsızlıktan yer yer yıkılmaya yüz tutmuştu.

Sağlam olan bir tek minaresi kalmıştı.

Alleben Çocuğu'nun en büyük eğlencelerinden biri de bu minareye çıkıp Tabakhane'ye tepeden bakmak olmuştu.

Sonradan bu cami Tabakhane'deki bir zengine satıldı.

Camiyi alan zengin de camiye bütünüyle kaldırıp yerine dükkan yaptırdı.

Karamaraş pınarınının 100 metre kadar yukarısında derenin kenarında üç dört tabak dükkanı daha vardı.

Bu tabak dükkanlarından biri Ekşimişki lakaplı iki kardeşindi...

Bu dükkânın bir özelliği vardı.

Merdivenle inilen bu tabak dükkânında bir pınar kaynardı.

Dükkanda çalışanlar su içmek istediklerinde karasusaklarını bu suya daldırıp içerlerdi.

Pınarın suyu dükkânın altından yine Alleben deresine inerdi.

Alleben sevdalısı olanların Allebenle birlikte çevresini de bilmesi gerekir.

Bu dükkan da kaybolup gitti. Alleben Çocuğu, boşuna Alleben deresi için “Kaybolan Cennet” dememiştir.

Tabaklar Tahta köprüden geçerek hem işlerine gider; hem de, Kalealtı’na çıkarlardı.

Çakmak mahallesinden Kalealtı’na gitmek isteyenler,
Bu köprüyü geçerler.

Köprüyü geçenler bir metre genişliğinde dar bir sokağa girerler.

Bu dar sokaktan geçerken yine dericilere su getirenin arık üstünde kurulan küçük bir köprüden geçmek zorunda idiler.

Tahta köprü, derme çatma bir köprü idi.
Hemen hemen her sel geldiğinde göçerdi.

Bir keresinde büyükçe bir sel Tahta köprü’yü alıp götürürdü.

Bu nedenle Tabaklar dükkanlarına gitmek için ya Mezbaha köprüsüne ya da Taşköprü’ye yönelirdi.

Bu da yakınmalara neden olurdu.

Bunun üzerine Tabaklar kendi aralarında para toplayarak Tahta köprü’yü yeniden oluştururdu.

Burada şunu belirtmek gerekir ki eğer sel Alleben deresini temizlememiş olsaydı,

Tabakhane de oturulur hal kalmazdı...

İyi ki ara sıra sel gelirdi.

Gelen sel Alleben deresini temizlerdi.

Selden sonra Alleben deresinde su artardı,
Alleben deresinin berrak mı berrak suyu gürül gürül akardı.

Dalgalanarak akan bu suyu izlemeye doyum olmazdı.

Allaben Çocuğu bu duruma gelen Alleben deresine, üstünü çıkarıp atlardı.

Suya atladığı zaman da Alleben deresini kucaklardı...

10

ALLEBEN DERESİNİN EN ALÂSİ TAHTAKÖPRÜ'YLE TAŞKÖPRÜ ARASI

Tahtaköprü ile Taşköprü arası:

Tahtaköprü ile Taşköprü arası Alleben'in en güzel yerlerinden biri idi.

Berrak su, gürül gürül akarak iki kanaldan yan yana giderdi...

Bu iki akar suyun ortasında bir refüj bulunurdu.

Bu refüjde bodur çalılıklar yanında dikenler diz boyu...

Bunlar yanında salkım söğütleri de vardı,

Bu söğüdün dalları Alleben deresini kucaklardı...

Bu refüj sahipsiz ördeklerle kazların yuvası.

Ördekler, kazlar burada yumurtlar,

Burada kuluçkaya yatar,

Burada dinlenir,

Gagalarını kanatlarının altına sokarak kurulanırdı..

Ördekler ve kazlar kuluçkadan kalktıklarında yavrularını arkalarına düşürür,

Bir filo komutanı gibi mağrur, mağrur,

Yavrularını akar suda gezdirir,

Onlara nasıl yemleneceklerini öğretir..

Gerek ördeklerin ve gerekse kazların, derenin kıyıya yakın yerlerinde başlarını daldırarak ayakları ile denge sağlayıp yem aramaları görülmeye değerdi.

Yavruları da kendileri gibi başlarını suya gömerek sarı kırmızı ayakları ile denge sağlardı...

Alleben deresinin iki yakasında söğüt ağaçları sıralanırdı.

Ara sıra da çınar ve dut ağaçlarına rastlanırdı.

İlkbahar da bunların dalları tomurcuklanır, çiçek açar bahar güneşinin altında yemyeşil bir cenneti andırırdı.

Söğüt ağaçlarının yemyeşil dalları arasında kuşlar ötüşürdü...

Dericilerin dükkan önüne attıkları artıkları kapışarak yiyen tavuk büyüklüğündeki kelkekez kuşları, yakaladıkları bir deri artığını gağaları ile çekiştirirdi.

Bunlar baharda gelir sonbaharda geldikleri yere giderlerdi.

Bu deri parçalarından nasiplenen koyu gri çalağanlar da bulunurdu.

Bunlar dükkanların önünde gördükleri deri artıklarını dalış yaparak ayakları ile yakalar ve dükkanların bardaklarına konarak yerlerdi.

Bütün bunlar; ördeği, kazı, kelkezi, çalağanı, serçeleri, kumruları berrak akan iki kanaldaki sular, ağaçlar göz önüne getirildiğinde böylesi güzel bir görüntü Alleben'in hiçbir yerinde görülmezdi.

Hele alçak gönüllü, daima güler yüzlü insanları ile haşır neşir olmak insana mutluluk verirdi.

Tahtaköprü ile Taşköprü arasında bulunan dericiler Söğütlükahve'de önünde bulunan cartlak kebabçıları hiç boşlamazlardı.

Hemen hemen her gün bir öğün cartlak kebabı yerlerdi.

Mangalın başında kebabın pişmesini beklerken birbirleri ile şakalaşmaları bir alışkanlık haline gelmişti.

Bir bakmışsın ki Söğütlükahve'nin önünde üç çatallı direkler dikilir,

Parmak kalınlığında tel gerilir...

Esnaf anlardı ki ikinci üzeri cambaz gösteri yapacak.

Bu cambazlar her zaman diğer illerden gelirdi koşarak...

Gelen bu cambazlar, Kamil Pehlivanı aralarına alarak gösteri yaparlardı.

Kamil pehlivan serçe parmak kalınlığındaki bir mıhı (büyükçe bir çiviyi) kalın bir kütüğe çakardı.

Çakmadan önce mihı seyircilere gösterir herhangi bir çürüklük olmadığını gösterirdi.

Sonra yerdeki kütük üzerindeki çiviye ağız ile bir sağa bir sola eğe eğe kırardı.

Kırık parça ağızında doğrulunca büyük bir alkış toplardı...

Sonra sırtüstü yere yatardı,

Göğsü üzerine konan büyükçe bir taş koyardı...

Yanında taşıdığı balyozu birine vererek vurmasını söylerdi.

Göğsüne konan büyükçe taş bir balyoz darbesi ile kırılınca seyirci alkışlayarak ödüllendirirdi...

Bu kamil pehlivan gösteriye başlarken Nacar marka cep saatini toplu iğne ile memesine asardı.

Göğsünde saat, gezerek parasını toplardı.

Kamil pehlivanın çivisi, balyozu, saati her zaman elinde gezerdi.

Nerede bir kalabalık görürse orada tezgahını kurarak yapardı gösterisini.

Gösterisini yapmadan önce de gezdiği ülkeleri ballandıra ballandıra anlatırdı.

1.90'nı aşan boyu yanında iri bir cüssesi vardı.

Yaz kış başı açık yalnız başına dolanırdı...

Tabakhane de bir de döküşürme yapılırdı.

Döküşürmede, kuşçular kuşlarını yarıştırdı.

Kuş besleyenler arasında Dağdelen Kara ile Demir Mamdeli önde gelirdi.

Bunlar her sabah güneş bir mızrak boyu yükseldiğinde ve ikinci üzeri güneş devrildiğinde gökte uçan kuşlarını sergilerdi.

Bazen Şehreküstü'tüdeki ya da Türktepe'deki (Eskiden Kürttepe de denirdi) kuşçularla bahse tutuşurlardı.

Bunu da şöyle yaparlardı...

Tabakhane'deki kuşçular güvendiği kuşları alır;
Kendileri ile birlikte Şehreküstü'ye ya da Türktepe'ye
gidecek çocukların ellerine birer tane verir.

Vardıkları yerde oradaki kuşçular da kendi kuşlarını
getirir.

Tam güneş batmak üzere iken kuşlar hep birden havaya
atılırdı.

Sonra havadaki takla atan kuşlarına bakarlardı.

Kimin dişi kuşu, erkek kuşu kandırıp kendi yuvasına
götürecekti.

Kimin dişi kuşu diğerinin erkek kuşunu baştan çıkararak
kendi damına indirmişse o kuşçu kazanmış olurdu.

Böyle bir kuşu kendi damına kondurmak kuşçular için
büyük bir gururdu...

Bu eğlence de tarafların günlerce eğlence ve övünme
konusu olurdu.

11

TAŞKÖPRÜ'DEN ALLEBEN KÖPRÜSÜ'NE GEZE GEZE, GİDELİM HELE BİRLİKTE

Taşköprü ile Allabenköprüsü Arası:

Allaben deresi üzerinde bulunan köprülerden biri
Tabakhane çarşısında bulunan Taşköprü idi...

Bu köprü üç gözlüdür. İlk iki gözünden Alleben deresi;
üçüncü gözünden de Alinacar camisinin helasının altından
çıkan sular geçirdi.

Helanın altından gelen bu su köprüyü geçer geçmez
Allaben deresi ile birleşir;

Bu birleşme sonucu Tahtaköprü'ye değin Bokluakar
adını alırdı.

İşte bu Taşköprü'den yukarı doğru gidişte Alleben
deresinin sağında Ali Nacar camisi vardı.

Caminin bitişiğinde Alleben deresine paralel boşluk bir
alan bulunurdu.

İniş aşağı bulunan bu boşlukta dericiler işlenmiş derileri
kuruturdu.

Bu boşluk alanda deriler serili olmadığı zaman Tabakhane semtinin çocukları tepikleşme oynardı.

Tepikleşme oyununda dalgın olanlar tekmeyi yiyince yere serilirdi.

Yaşamda öyle değil mi, bir parça dalgın olanlar,
Ummadıkları kişilerden tekme alırlar.

Bu alanın hemen bitişinden Camiye küçük bir yol geçerdi.
Bu boşlukta dört beş mezar bulunurdu...

Olla ki bu mezarlar camiye yaptırana ve ailesine aitti.
Alleben Çocuğu bazen bu aralıktan geçerdi ve geçerken
de korkar, ürkerdi...

Kalealtı'ndan gelenler, Depo sokağı çıkışında Bostancı bendi arığı üzerinde bulunan küçük ve daracık köprüden geçerdi.

Alleben deresine yapılan derme çatma ikinci bir köprüden karşı kıyıya geçtikten sonra bu daracık ve küçük yoldan camiye girerdi.

Bu küçük yolda bir de ev vardı ve bu evin avlusundan su arığı geçerdi.

Bu eve Ekşimişkilerin evi denirdi.

Ekşimişkilerin evinin hemen arkasında Alleben'e bitişik Kepkep Abdürrezak'ın evi vardı.

Bu evin önünde ise Hacı Ahmet pınarı,

Hacı Ahmet pınarı'nın hemen dibinde de bir büyük çınar ağacı...

Bütünlük arz ederdi çınar ağacı ile Hacı Ahmet pınarı,
Söğüt ağacının dalları bu pınara sarkardı...

Pınarın çevresi taşlarla örülmüştü.

Pınara büyükçe taşlardan yapılmış iki üç basamak merdivenle inilirdi.

Bu pınarın bekçiliğini Depo sokağının çıkışına bitişik evde oturan Söbe Mamet yapardı.

Bu Söbe Mamet ilginç bir adamdı.

Karnı, burnu hizasında çıkık olduğu için lakabı Söbe olmuştu.

Söbe Mamet Hacı Ahmet pınarında çimmeye gelen çocukları kovardı.

İstemezdi pınarın doğal yapısının bozulmasını...

Daha önceleri kilimcilik yapardı.

Sonra kilimci dükkanını kapattı büyükbaş hayvan beslemeye başladı.

Söbe Mamet beslediği büyükbaş hayvanların sütünü satarak geçinirdi.

Ürettiği bu sütlerden yaptığı kaymağı savcılara, emniyet müdürüne ikram ettiği söylenirdi.

O da arkasını savcılara, emniyet müdürlüğüne dayadığı için koska koska gezerdi.

Babadan kalma kilimci tezgahlarının bulunduğu dükkanda hayvan beslemeye kalkınca kardeşi Kokuk Hasan buna karşı çıktı.

Bu nedenle Kokuk Hasan işsiz kaldı.

Kokuk Hasan tam bir kokuktu.

Herkese bulaşıp sataştığı, herkesle kavga ettiği için adı Kokuk (Kokmuş anlamında) Hasan olmuştu...

Kokuk Hasan sık sık kardeşi Sobe Mametle de kavga ederdi.

Bunların kavgası Tabakhane halkı için tam bir seyirlikti.

Bu kavgaların bir nedeni de Kokuk Hasan'ın, ağabeyinin dostu Gadana Zekiye'yi, Sobe Mamet ayrıldıktan sonra, dost tutması idi...

Tabakhane halkı bu Kokuk Hasan'ın şerrinden Söbe Mamet gibi yaka silkmişti.

Bir gün Kokuk Hasan ortadan kayboldu.

Kardeşi Söbe Mamet, Tabakhane'de rastladıklarına kardeşini sorup durdu.

Kokuk Hasan'ın ne olduğunu bilen, gören yoktu,
Kokuk Hasan ruh olmuş uçmuştu.

Aylar, yıllar geçti Kokuk Hasan gelmedi.

Sanki yer yarılmış içine girmişti.

Ne var ki Tabakhane'de; halk, Kokuk Hasan'ı, kardeşi
Söbe Mame't'in öldürüp yok ettiğini söylerdi.

Böylece Tabakhane halkı Kokuk Hasan'ın elinden
kurtulmuştu...

Kan batmaz derlerdi ama Kokuk Hasan'ın kanı batmıştı...

Hacı Ahmet Pınarı'nın hemen üstünde Tabaklara su
yöneltmek için Tabakhane bendi yapılmıştı.

Alleben deresinin bütün suları bende akardı.

Ancak Alleben deresinin üstünden taşan sular Alleben
deresinde yollarına devam ederdi.

Bu bent Depo sokağı hizasında Hacı Ahmet pınarının
üstünde idi.

Bu bendin suları daha önce açıklandığı gibi gece
yarısından öğleye kadar Tabakların;

Öğleden sonra gece yarısı saat 12'ye kadar da Mezbaha
köprüsü aşağısında bulunan bostancıların...

Alleben deresi Tabakların bendine takılınca bir göl
oluştururdu.

Bazen sel gelirdi ve bu bendi alır götürürdü.

Bunun üzerine Tabaklarla bostancılar bir araya gelerek
Tabakhane bendini yeniden yaparlardı.

Her seferinde daha sağlam yaptıklarına inanırlardı;

Ne var ki sele ne dayanırdı...

Büyükçe bir sel gelince yaptıkları bent yeniden yıkılırdı.

Selden sonra bu bendin önünde yığılan birikintide
çocuklara gün doğardı.

Yaz günleri hemen soyunarak ayaklarında don suya
atlarırdı.

Sentin çocukları ilk yüzmeyi burada yapardı.

Bu bendin hemen sağında taaa Kamil Ocak stadına değin bostanlar bulunurdu.

Bu bostanlara da Karadayı'nın bostanları denirdi.

Bostan sahibi Karadayı'nın evi bostanlarına bitişikti.

Bostanlarına girenleri bitişik evinden görür hemen müdaha ederdi.

“Laan, çekilin ordan!” diye bağırırdı.

Bostanına kimseyi yaklaştırmazdı.

Korkutucu gür, davudî bir sesi vardı. Bu nedenle çocuklar Karadayı'nın bostanlarına yaklaşmaya korkardı.

Karadayı'nın bostanına bitişik olarak, tam Kanavetçi sokağının hizasında, küçük bir pınar bulunurdu.

Bu pınara küçük taşlardan yapılmış birkaç merdivenle inilirdi.

Kadınlar çocuklarının kirli bezlerini bu pınarın akan suyunda yıkardı.

Bu güzelim pınar da bakımsızlıktan yok olup battı...

Bu bakımsızlık ve ilgisizlik nedeniyle bazen; Kanavetçi sokağına bitişik Alleben deresinin dibi çamur, üstü yosun tutardı.

Bir keresinde burada çimen çocuklardan biri Tarzan gibi “Aaaa!” çekerek suya balıklama atladı.

Atladı ama bir daha çıkamadı.

Başı ve elleri çamura gömülmüştü.

Ayakları, başı suda yem arayan ördeklerin ayakları gibi, suyun üstünde, çırpınıp duruyordu.

Allaben Çocuğu hemen suya atladı,

Çamura çakılan çocuğu çekip çıkardı.

Çocuğun yüzü gözü çamur içinde idi...

Bu durumlarda Alleben deresini belediye değil gelen sel temizlerdi.

Dibe biriken çamuru da, yüzeyde oluşan yosun adacıklarını da alır götürürdü.

Karadayı'nın, Alleben'e bitişik bostanın kıyıları; yan yana çınar, kavak, söğüt ağaçlar ve bodur çalılıklarla dolu idi.

Bu çalılıklar arasında ördekler, kazlar yuva yapmışlardı.

Bu kıyıda yaşayan ördeklerle kazlara Karadayı sahip çıkardı.

Bu kazlarla ördeklerin sudan çıktıktan sonra kıyı boyunca kurulanmalarının seyrine doyum olmazdı.

Karadayı'nın bostanlarının karşısı kıyısında evler bulunurdu.

Evlerin hemen sonunda da askeri kışla dururdu.

Askeri kışlanın hemen önünde de büyük, yaşlı bir çınar ağacı vardı...

Bu çınar ağacı öylesine yaşlı idi ki gövdesinin içi çürümüş, ölmüştü.

Ama yaşlı çınar ölüme direnirdi.

Tarihe tanıklık ederdi.

Kışlanın hemen bitişiğinde bulunan bu çınar ağacının tam karşısında şimdiki adı Emirgan olan Alleben bahçesi bulunurdu.

Alleben bahçesinde yan yana dikilmiş çınar, kavak, söğüt ağaçları sıralanırdı.

Bahçenin tam ortasında küçük bir kulübe vardı.

Bu kulübe, bahçeye çay ocağı görevi yapardı.

Bu kulübenin boş gezenlerin uğrak yeri olduğu söylenirdi.

Bu bahçe çoğu zaman işletmeci bulamazdı.

Öylesine atıl dururdu.

Bu bahçenin de hemen önünde küçük bir pınar vardı.
Çevresi taşlardan yapılmıştı.

Pınarın aşağısına taşlardan yapılmış merdivenlerle
inilirdi.

Bahçe için gerekli olan su bu pınardan giderilirdi...

Alleben deresi kenarında yerden fışkıran bu pınarlar
sayılamayacak kadar çoktu.

Ne var ki şimdi bunlardan bir tane bile kalmadı, hepsi yok
olmuştu...

Pınarlar, pınarlar..

Bu pınarlara nasıl kıyarlar.

Umarım bu pınarları ortadan kaldıranlar,

Vicdanlarında cayır cayır yanarlar.

Ne olacak, şehircilik kültüründen yoksun olanları
yaparsan belediye başkanı,

O da ortadan kaldırır pınarları, bostanları...

Bu bostanlar, pınarlar korunmuş olsaydı...

Alleben Turizmi sayesinde belediyenin tasavvur
edilemeyecek kadar geliri olurdu.

Şimdi nesini göstereceksin halka;

Pislik kokan, betondan yapıma, daracık bir arıktan
başka...

12

İNCİLİPİNAR'A KADAR GİDELİM ORDAYSA KANA KANA SU İÇELİM

Allebenköprüsü ile İncilipınar arası:

Alleben köprüsü şimdiki Emirgan bahçesine bitişiktir.

Bu köprü'den İncilipınar'a gidişte Çınarlı camisi hizasında,
dereye yapılan bendin adı Ali bendidir.

Alleben adını bu Ali bendinden almıştır.

Bu bend, İstasyona giden yolun altından geçtikten sonra
Karaday'nın bostanlarını sular ve Ali Nacar camisinin

helasının altından geçerek yeniden Alleben deresine dökülür.

Kavaklık'a doğru giderken sağında bulunurdu cılız bir pınar.

Bu pınar bakımsızlıktan, ilgisizlikten kendi kendine kaynar,

Biriken sular Alleben deresine akar.

Eğer bu pınarla ilgilenmiş olsaydı suyu daha gür akardı.
Öylesine yetim, öylesine öksüz bakımsız bir pınardı;
Ağlayarak, gözyaşı dökerek, ben de varım diye çabalardı...

Alleben deresinin her iki yakasında Kavaklık'a varıncaya kadar böylesine küçük pınarlar kaynardı...

Unutulmamalı ki Araplar, Gaziantep'i Bizanslılardan alıp kente girdiklerinde bakmışlar ki her tarafta pınar var.

Bunun üzerine kente "suyun gözü anlamında" Ayıntap adını koyar.

Bu Ayıntap söyleni söyleni Antep olur...

İşte Gaziantep'in adı buradan gelir...

Kavaklık'a doğru giderken sağdaki bütün alan bostanlarla çevrilmişti.

Bu bostanlar Alleben deresinden yukarıda idi.

Suyunu Maanoğlu bitişiindeki Maanoğlu bendinden alırdı.

Bu bostanlarda domates, marul, patlıcan, salatalık, mısır yetiştirilirdi...

Bu bostanlar yukarıda sağda Değirmişem'deki Çiftçinin Haraf'ına kadar uzayıp giderdi.

Bağlar ve bostanlar arasında bulunan bu haraf Gaziantep'li gençler çimerdi.

Gençler ve çocuklar bu havuza bir bedel ödeyerek girerdi.

Solda ise bostan yoktu.

Solda Çınarlı parkı ve Çınarlı parkına bitişik olarak elektrik fabrikası bulunurdu.

Ancak Elektrik fabrikasına bitişik olan Halkevi'nden (Eski Kendirli kilisesi) sonra solda da bostanlar bulunurdu.

Sonradan bu bostanlar yerine ev yapılmaya başlandı.

Böylece bostanlar da gitti, pınarlar da gitti.

O güzelim bostanlar, pınarlar gitti...

Bu bostanlar, Kırkayak bahçesi önünden akan bir arıktan su alırdı.

Bu arığın suları daha öncede belirttiğim gibi doğudan batıya doğru akardı.

Oysa diğer arıkların ve bentlerin suları batıdan doğuya doğru akardı.

İşte bu arığın suladığı bostanların altında, tam Kırkayak hizasında İncili pınar bulunurdu. İncili pınar beyaz mermer taşlarla çevrilmişti. İnce, parmak kalınlığındaki bir borudan önündeki el kadar bir havuza durmadan su akardı. Bu pınarın önünden geçenler susamamış olsalardı bile muhakkak eğilip avuçları ile su içerlerdi. Kendi kendine akan bu pınarın suları da Alleben deresine karışırdı.

İncili pınardan sonra Alleben deresi boyunca söğüt ağaçları sıralanırdı.

Yer yer kavak ağaçları da vardı.

Ama çoğunluk söğüt ağaçlarında ve de salkım söğütlerde idi..

Salkım söğütleri dere boyunca Alleben deresine secde edercesine eğilip sulara yüz sürerdi.

İncilipınar önündeki sular biraz derin akardı.

Ama insanı boylamazdı...

İncili pınar Gaziantepililerin piknik yeri sayılırdı.

Pazar günleri bu kıra çıkanlar çoğalırdı.

Alleben Çocuğu bir gün çocuklarını da alarak İncili pınar çevresinde gezmeye çıkmıştı.

İncilipınar çevresindeki çayırılık, çimenlik alanda renk renk kır çiçekleri açmıştı...

Alleben Çocuğu'nun çocukları da koparmazdı çiçekleri. Çiçekleri koparmanın doğru olmadığını bilirlerdi. koparmanın doğru olmadığını bildiklerinden koparmazlar, Yalnızca eğilip koklar, çiçeklere yüz sürerlerdi.

Bu arada Alleben Çocuğu'nun çocukları haykırıyor:
"Baba, derede bir çocuk akıyor!..."

Dönüp bakan Alleben Çocuğu, bir kız çocuğu gördü yüzükoyun akıp giden...

Anlamıştı Kız çocuğu olduğunu giysilerinden...

Hiç düşünmeden ayakkabısı ve pantolonu ile suya atladı. Kızı, sırtındaki giysilerinden tutup yukarı kaldırdı.

Bu sırada kızın anası feryadı figan ile koşup geliyordu. Bereket kız çocuğu sağdı, yutmamıştı çok da su.

Annesi ise sevinçten Alleben Çocuğunun ellerine sarılmıştı

"Allah senden razı olsun, ne muradın varsa versin! İyi ki farkına vardınız da kurtardınız..." demişti...

İncilipınar'a çevresinde Menteci dediğimiz berduş takımı bulunurdu.

Bunlar İncilipınar'ın suyundan yararlanmak için genellikle burada olurdu.

İncilipınar'ın çevresinde oturur ispirto içerlerdi.

İsporto içmelerinin nedeni de rakı şarap alacak kadar paralarının olmaması idi.

Hepsi de aşırı derecede alkolikti.

Yüzlerine bakınca yüzlerinin kızarmış, morarmış olduğu görülürdü.

Bunlar kendi aralarında söyleşirler,

Zaman zaman ağız dalaşına girerler...

Kısa zamanda hiçbir şey olmamış gibi barışırılar,
söyleşilerini sürdürüp dururlar.

Çoğu zamanda oldukları yerde sızıp kalırlar...

İçlerinden sesine güvenen gazel okumaya çalışırsa
da halsiz ve mecalsiz olduğundan sesi kısık çıkardı.

Zaten çok sürmez öksürmeye başlardı.

Bunlar ispirtonun yanında sigarayı da çok içerlerdi.

Bu nedenle sararmıştı parmak araları, morarmıştı
yüzleri...

Şurasını da belirtmeden geçmek doğru olmaz ki bunlar
yüzünden aileler çocuklarının yalnız başına Alleben deresine
inmelerine izin vermezlerdi...

13

**ŞİMDİ, GİDELİM MAANOĞLU KÖPRÜSÜNE
GİTMEDEN ÖNCE, ÇİMELİM YEDİSÖĞÜT'TE**

İncili pınar ile Maanoğlu köprüsü arası:

İncili Pınar'dan az yukarıda Yedisöğüt adı verilen bir yer
vardı.

Yedisöğüt denilen yerdeki söğütleri sayan Alleben
Çocuğu; yediden çok söğüt bulunduğunu görünce şaşırırdı.

Buraya neden Yedisöğüt dendiğini bir türlü anlayamazdı...

Gerçekten de Yedisöğüt denilen yerde iki taraflı olmak
üzere yediden çok söğüt bulunurdu.

Bu söğütlerin kimi yaşlı, kimileri de genç görünürdü...

Bu söğütler yan yana ve karşılıklı olarak derenin bu
bölümünü daha da güzelleştirirdi...

Yedisöğüt denilen bu bölüme su yukardan çağlayarak
gelirdi.

Hele sel geldiği günlerde bu akıntı daha da hızlanır...

Yedisöğüt denilen yere çarpıp sağa kıvrılır.

Bu çarpış, burada bir çukur oluşturduğundan burada
derinleşirdi.

Derinleşen bu suda çocuklar çimmeye girerdi...

Buraya gelen çocuklar, gömleğini pantolonunu çıkarıp, donla, suya atlardı.

Burada göllenen su orta büyüklükte bir kadardı...

Bazen çocukları boylar, yaza doğru da boylamazdı.

Bazen de sular iyice çekildiğinden eskisi gibi suya atlanmazdı...

Burası yaz günlerinin sıcağından kaçan genç çocuklar için tam bir serinleme yeri idi.

Yedisöğüt'teki suyun kıyıları yüksekti.

Su aşağıda kalırdı.

Yukarıda ise Değirmişem Harafı'na değin bostanlar bulunurdu.

Bostanların kıyıları, takımları (sınırları) ise kavak ağaçları ile, söğüt ağaçları ile belirlenirdi.

Bostanların sonu ise bağlar bahçelerdi.

Şimdi buraların hepsinde kat kat apartmanlar yükselmektedir. Alleben'in güzelliğinden hiçbir şey görünmemektedir.

Alleben, sanki kaybolan bir Cennettir...

Gazi ilkokulunda okuyan Alleben Çocuğu, bir gün arkadaşları ile okuldan kaçarak Yedisöğüt'e çimmeye gitmişti...

Arkadaşları Cemil Alevli'nin oğlu Oktay Alevli, Bedri Yüksekbilgili, Durdu Bilen adlı öğrencilerdi...

Cemil Alevli'nin oğlu gelmeyince bir telaş almış okul yönetimini.

Aramaya başlamışlar, Ara ki bulasın bizleri...

Kimlerin aklına gelir bu çocukların Alleben deresinde Yedisöğüt'e çimmeye gitmesi...

Durumu Cemil Alevli'ye iletmişler.
"Oğlun okula gelmedi, haberin var mı?" demişler.

Cemil Alevli'yi almış mı bir telaş.
Duyduklarına inanmamış.

Doğru okula gelmiş.
Oğlu okulda yok, gözleri ile görmüş...

Hepsi birden telaşlanmış.
Bu çocuklar nereye kaçmış...
Akıllarını kötü kötü şeyler sarmış...
Oktay Alevli'nin fidiye için kaçırıldığını sanmış...
Oysa öyle bir şey yok.
Çocuklar çocukçasına Yedisöğüt'te çimmiş...

Çocuklar için öylesine doğal ki Yedisöğüt'te çimmek.
Çimdikten sonra ıslanan donlarını bir çalılığın arkasında
çıkarpı kıvrarak kurulayıp yeniden germek...

Üstüne pantolonlarını ve gömleklerini çekmişler;
Hiçbir şey olmamış gibi okula gitmişler...

Okula vardıklarında ne görsünler,
Aileleri okulda kendilerini beklemekteler...

Aileler durumu anlayınca rahatlamışlar.
Alleben deresine gittikleri için de kendilerini azarlamışlar.

Ertesi ve devamı günlerde baktık Oktay Alevli okuldan
alınmış...

Öğrendik ki Cemil Alevli, Oktay'ı, Dayıahmet Ağa
İlkokulu'na yazdırmış...

Bazen Oktay Alevli'nin evine giderdik.
Cemil Alevli'nin evinde ne güzel pasta börek yedik...
Bir daha Oktay Alevli'yi göremedik.

Ağaçların altında dere yeşil çayırlar, çimenler vardı.

İnsan bu çayırların çimenlerin üstüne basmaya kıyamazdı.

İnsanlar çayıra çimene basmayı günah sayardı.

Öylesine çayırlık çimenlik bir yerd ki bu Yedisögüt ve çevresi...

Piknik yapmaya gelenler, zorunlu olarak halılarını, kilimlerini bu çayırların üstüne sererdi.

Piknik yapanlar arasında artık dolma yapıp yeyenleri mi, mangal yapıp tüttürenleri mi, etli çiğ köfte, ya da yağlı köfte yapıp yiyenler...

Aileler böylesine yemek hazırlarlarken çocuklar top oynarlar, ip atlarlar zıplayıp sekerler...

Yedisögüt böyle işte bir yerd.

Buradan Maanoğlu köprüsüne gidilirdi...

Maanoğlu köprüsünün bitişiğinde çevresindeki söğüt, çınar ve iğde ağaçları yüzünden içerisi görülmeyen bir bahçe vardı.

Bu bahçe Dr. Emin Kılıç kale'ye atalarından kalmıştı.

Dr, Emin Kılıç Kale öğrencileri ile birlikte bu bahçede

15 günde bir Tertip adında bir piknik düzenlerdi.

Bu pikniği düzenlemek için sırasıyla bir öğrenci görevlendirilirdi.

Belirlenen listeye göre alışveriş yapılır yemek pişirilir.

Öğle üzeri hep birlikte yemek yenir.

Yemeğe katılanlar, konuklar hariç, paylarına düşen bedeli öderlerdi.

Genellikle, sırasıyla, patlıcan kebabı, Kilis kebabı, Domatesli kebab, Patlıcan kebab, Özbek pilavı, Musakka ve yanında da pirinç pilavı yenirdi...

Piknik akşama kadar sürerdi.

Hava kararmaya başlayınca at arabası ile getirdikleri masa, sandalye, mangal, sahan, tabak ne varsa yeniden at arabasına yüklenir.

Bu malzemeler Cumhur Yaşar'ın evine depo edilir...

Gece karanlığına kalındığı için de bir öğrenci at arabasının önüne geçer ve elindeki lüks lambası ile yol gösterirdi.

Dr. Emin Kılıç Kale ve öğrencileri de at arabasının arkasında bir kabile halinde giderlerdi.

Giderken de Emin Kılıç Kale'nin söylediklerini dinlerlerdi. Alleben Çocuğu da bunlar arasında idi...

Alleben deresinde balıklar, kurbağalar yanında kaplumbağalar, Suyılanları da vardı.

Alleben Çocuğu ara sıra Alleben deresinde Suyılanı yakalardı...

Çünkü Suyılanı insanı sokmazdı.

Bunu bilen Alleben Çocuğu elinde tuttuğu Suyılanı ile çevresine çaka satardı...

14

ŞİMDİ DE BATALHÜYÜK'E GİDELİM. HEP BİRLİKTE KAVAKLIKTA GEZELİM.

Maanoğlu köprüsü ile Batalhüyük arası:

Maanoğlu köprüsünü geçmeden önce; köprüye bitişik olarak yapılan Bostancı bendi bulunurdu.

Bu bend Dr. Emin Kılıç'ın bahçesinin kuzeyinden geçerek Kamil Ocak stadına kadar olan bostanları sulardı.

Maanoğlu'nu köprüsüne geçer geçmez Gaziantepililerin piknik yaptıkları Kavaklık'a girilmiş olurdu.

Dere boyunca uzanan Kavaklık yolundan Batalhüyük'e doğru giderken solda dere; sağda ise, üzüm bağları bulunurdu.

Bu bağların ortasında Sarıgüllük yolu bulunurdu ki bu yolun iki yanı da sarı sarı açan gül ağaçları ile sıralanmıştı.

Sarıgüllük, Narlı yolundan Batalhüyük hizasına kadar uzanırdı.

Sağda Gaziantep zenginlerinin bağevleri, solda ise Valinin ve bulunurdu.

Maanoğlu köprüsünden yukarı doğru çıkarken yolun solunda akan Alleben deresinin suyu çok berraktı.

Bu suyun içinde balıklar suyun akışına karşı yemlenmek için yarıştırdı...

Elini uzatsan tutulacak gibi görünen balıkların kuyruklarını sallayarak birbirleri ile yem yarışı yapmaları görülmeye değerdı.

Kavaklık'tan yukarı doğru çıkarken yer yer derenin sağında ve solunda olmak üzere yemyeşıl çayırırlarla döşeli geniş piknik alanları vardı.

Bu alanlara aileler beşer metre aralıklarla halılarını, kilimlerini sererek piknik yaparlardı.

Piknik yapanlar içinde türkü söyleyerek eğlenenlere, yer yer davul zurna eşliğinde halay sekenlere rastlanırdı.

Ellerinde topla birbirlerine pas atanlar yanında futbol oynayan gençler de vardı...

Artık uzun eşek oynayanlar mı ararsın, karşılıklı ip sallayanlar mı, salladıkları iplerin üstünden atlayan genç kızlar mı ararsın, uzun eşek oynayanlar mı...

Kavaklık bu tür görüntülerle taaa Batalhüyük'e kadar uzayıp giderdi.

Üç beş taşla yapılan derme çatma ocaklar üzerine kurulan kazanlarda yemekler pişerdı...

Kimi aileler getirdikleri mangalla mangal keyfi yapardı.

Erkekler kimi yerlerde ayrı kümeler oluşturarak kadınların yaptıkları mezelerle birlikte rakı bardaklarını tokuşturlardı...

Bütün aileler küme küme yan yana otururlardı

Aralarından kaçgöç olmadığı gibi; kendilerini taciz eden olmazdı.

Zaten tacize kalkan ölesiye dayak yemekten de kendini kurtaramazdı.

Bulaşıklarını Alleben deresinde yıkarlardı.

Bu aileler yatısı ezanına değin piknik yapardı...

Bu piknikçiler kendilerine gereken suyu Kavaklık kahvesi'nden alırlardı.

Kavaklık her mevsimde güzel olurdu.

Kış mevsiminde bile Kavaklık'a gezmeye gidenler bulunurdu.

Buz tutmuş karlar,

Üzerine basılınca çıkarırdı hart hurt diye sesler...

Bu mevsimde Kavaklık şairlere ilham, aşıklara ise özlem verirdi.

Sonbahar mevsiminde ağaçlardan yollara düşen hazan yapraklarına basa basa gidilip gelinirdi.

Yaprakların çıkardığı hışırtılar insanı mistik düşüncelere sürüklerdi.

Yaz günleri ise bütün Kavaklık, yukarıda anlatıldığı gibi, Gaziantep'lerin, piknik alanı olurdu.

Kavaklık'ın ilkbaharı ise ayrı bir güzellik ve görüntü oluştururdu...

Bu mevsimde dere çok berrak ve gür akardı.

İlkbahar'da esen soğuk yeller insanların yüzünü yalayıp yakardı.

İlkbaharda ağaçlar dallarını, dallar da yapraklarını ve tomurcuklarını göstermeye başlardı...

Kavaklık'ın ortasına kurulan Kavaklık kahvesinin bir saray yavrusu gibi, bir kale burcu gibi görüntüsü vardı.

Burada masalar kurulur, sandalyeler atılır, masaların üzerine rakı şişeleri sıralanırdı.

Kavaklık'ın ortasındaki Kavaklık kahvesi, lokanta, kahvehane, çay ocağı olarak işletilirdi.

Parası olanlar için tam bir dinlenme ve eğlenme yeri idi.

Hizmet veren beyaz gömlekli, kara yelekli, kelebek kravatlı garsonlar sesiz sedasız hizmet ederlerdi.

İlkbaharda Kavaklık'ta bazen havanın bozulduğu da olurdu.

Siyah bulutlar gökyüzünü kaplar; birdenbire şimşekler çakar, bardaktan boşanırcasına yağmur yağar ve piknikçiler kaçacak delik arardı.

Kimileri Kavaklık kahvesine, kimileri de tepsilerin, leğenlerin altına sığınırđı.

Yağmurdan, fırtınadan sonra pikniğe devam edenler yanında evlerine dönenler de olurdu...

Bir ilkbahar mevsimi Alleben Çocuğu'na bir arkadaşı "Hadi, gel seninle Kavaklık'ta çiğ köfte yapalım.

Bir güzel kafayı çekelim!" der...

Arkadaşı ile birlikte; bakkaldan simit, kasaptan yarım kilo kara ince kıyılmış et, manavdan domates, yeşil soğan, biber gibi çiğ köfte yapmak için gerekli malzemeleri alırlar.

Bir şişe de Güzelbağ şarabı olarak Kavaklık'ın yolunu tutarlar.

Alleben Çocuğu sorar:

"Etlı çiğköfte yapacaksın ama hani köfte yoğuracağın tepsi!"

"Tepsiye gerek yok ki!"

"Nasıl köfteyi neye koyup yoğuracaksın?"

"Hepsi Kavaklık'ta hazır bekliyor. Nasıl olduğunu da gidersek görürsün..."

Birlikte Kavaklık'a giderler.

Alleben'de kesilmiş bir ağaç kütüğünün başına geçerler...

Avuçları ile Alleben deresinden su olarak tepsi gibi duran ağaç kütüğünü bir güzel yıkarlar.

Yıkadıktan sonra büyükçe olan ağaç kütüğünün üzerine eti, simidi, gereken diğer malzemeleri koyarlar.

Arkadaşı, cebinden çıkardığı çakı ile soğanı doğrar, gerekenlerin kabuklarını soyar, saplarını keser.

Gereken suyu da akan dereden avuç avuç olarak köfteye döker,

Bundan sonra köfteyi yoğurmaya geçer...

Köfte kısa zamanda hazır olur.

Şarap şişesini açmak için şişenin tabanına vurulur...

Yoğrulan köfte ufak ufak topaklanarak kütüğün üzerine sıralanır.

Şarap şişesi kafaya dikilir,

Etlî çiğ köfte de içilen şarap üzerinden zevkle yenir...

Bu arada Kavaklık'ın derinliğinde sevgilisini özleyen bir genç türkü söylemektedir:

Yoğurt koydum dolaba, ellere vay

Bugün başım kalaba ellere vay

Seni doğuran ana ellere vay

Olsun bana kaynana...

Ellere canım ellere vay

Giymiş pembe şalvarı

Sallanır saçakları

Yerlere vay...

Ellere canım ellere vay...

Av. Hayri Balta, 1.10.2008

15

ALLEBEN'LE İLGİLİ YAZIŞMALAR:

Fevzi Can,

Önce sevgi...

Sözünü ettiğim **ALLEBEN (KAYBOLAN CENNET)** başlıklı yazıyı sunuyorum.

Bu yazı aynı zamanda yazının planı sayılır. Anlata anlata Kavaklık'taki Batalhüyük'e kadar çıkacağım.

Çıkarken bazı olayları anlatacağım, bazı kişilere değineceğim ve hem de aşağıdaki görüldüğü şekilde betimleme yapacağım.

Bak hele bu anlatım sana nasıl geliyor? Bir de yazım kuralları bakımından eksikleri varsa kırmızı kalemle belirt.

Sevgilerimle,

Eren Bilge, 24.8.2008

x

Sevgili Ustam,

“Alleben, Kaybolan Cennet” ana başlıklı yazını aldım. Hepsini de altın değerinde.

Bunları sen izin versen de vermesen de “Gaziantep Kültür - Tarih” Dergisine vereceğim. Yazılara çok sayfa ayırıyorlar. O nedenle iki yazını aynı sayıda yayınlatabilirler.

Ancak dergide yazılar genellikle fotoğraflı oluyor. Bunun için Foto Mercek ile Abdullah Çitçi'den eski Tabakhane ile Alleben resimleri bulacağım. Yenilerini de ben çekeceğim. Kıyaslamalı fotoğraflarla birlikte yayınlansın.

Gaziantep'e bugün geldim. O nedenle sana vaat ettiklerimi daha yerine getiremedim. Bir iki gün içinde hem dergiyi, hem de kütüphaneden edinebildiklerimi sana yollayacağım.

Sevgi, saygı...

FEV, 24.9.2008

X

Sevgili Fevzi,

Önce sevgi...

Alleben (KAYBOLAN CENNET) adlı romanın ilk bölümü ekli olarak sunulmuştur.

Bundan sonra Mezbaha'dan başlayarak Batalhüyük'e kadar Alleben betimlenecek yer yer; kişilere ve olaylara da yer verilecektir.

Bu romanın yazılışında en büyük yardımcı sizler (Yener kızım) olacaksınız.

Çünkü bazen hastalığım nedeniyle hafızamı toplayamıyorum; bu nedenle de az da olsa yazma ve noktalama kuralları gözden kaçıyor. Gözünüze çarpanları bildirirseniz; sevinir, size teşekkür ederim.

Sevgilerimle,

Eren Bilge, 25.9.2008

+

Sevgili Hayri ağabey,

Yazın nefis olmuş...

Ellerine sağlık

Belgesel çalışmamda bu yazınızdan alıntı yapabilirim

Hayırlısıyla-sağlıkla

Nice güzelliklere

Antepten sevgiler

Nesrin, 2.10.2008

X

Sayın Meryem Güneş Hanım,

Her zaman olduğu gibi önce saygılar, sevgiler sunarım.

Yukarıda büyütülmüş fotoğrafımı gönderiyorum.

Daha da büyütme isterseniz yolunu gösteriyorum.

Mousla fotoğrafın üstüne gel.

Sol tuşla, tuşla bir el.

Fotoğraf üstünden kare biçiminde şekiller çıkar.

Bu karelerden köşede bulunanın kulağından tutar

Sağa doğru çekersen fotoğrafı yayar,

İsteyen istediği büyüklükte bir fotoğraf yapar...

Küçültmek isterseniz de aynı işlemi yapabilirsiniz.

Böylece bir şekli istediğiniz biçime sokabilirsiniz...

Bu ara son bir düzeltme yapıyorum.

Bu yorgunluk için özür diliyorum.

12. Bölümün 5. paragrafının ilk satırı şöyle olacak:

“Bu bostanlar yukarıda taaa Değirmiçem’deki Çiftçinin Harafı’na kadar uzayıp giderdi”

Sanırım bundan böyle düzeltme isteğim olmayacak...

Şimdi kalınız sağlıcakla,

Yeniden saygılar, sevgiler sunar

Av. Hayri Balta, 23.10.2008

X

Saygıdeğer Meryem Güneş Hanım,

Önce saygı, sevgi sunarım.

Alleben (KAYBOLAN CENNET) başlıklı yazımı yayınlayacağınızı duyunca.

Yazıyı yeniden gözden geçirdim boylu boyunca.

Gereken yerlerde eklemeler, düzeltmeler yaptım.
Son biçimini verdiğim yazıyı hemen size yolladım.

Bir önce gönderileni silerek yerine bunu yapıştırın,
Derginizde de bu son gönderdiğim ekteki dosyayı
yayınlayın.

Şimdi kalınız sağlıcakla,
Size, yeniden saygılar, sevgiler sunar
Av. Hayri Balta,

+

Saygıdeğer büyüğüm Hayri bey,

Yazıyı bu şekilde alıyorum, ellerinize yüreğinize sağlık.
Fakat göndermiş olduğunuz fotoğrafın boyutu çok küçük.
O nedenle farklı bir ebatla bir fotoğrafınıza ihtiyacımız var.
Göndermeniz bizi ayrıca mutlu eder.

Gaziantep dolusu sevgiler...

Meryem Eroğulları Güneş

X

Sayın Meryem Eroğulları Güneş Can,

Sana saygı sevgi candan...

Kargo ile gönderdiğin dergileri aldım.
Sana nasıl teşekkür edeceğimi bilmem;
Çünkü çok memnun kaldım.

Daha inceleyemedim, yalnız kapaklarına baktım.
Ne denli güzel dergiler çıkarmış meğer bu Gaziantep'te...
Şaşıtm kaldım.

Kapaktaki kızların güzelliği dikkatimi çekti.
Eskiden Gaziantep'te böylesine güzeller yoktu?
Bunlar nereden çıktı?

Hepsi de inci tanesi gibi...
Güzel kızlar olmasa vatan sevilir mi?
Vatan için savaşılıp ölünür mü?

Okuduğum zaman görüşlerimi ayrıca bildireceğim?
Şimdilik bu başarınızdan ötürü sizleri tebrik edeceğim.

Aşağıda bu gün yazdığım bir yazı gönderiyorum.

“NEREDEN GELDİK NEREYE GİDİYORUZ?”

Sorusuna yanıt veriyorum.

“TANRI’YA YAKINLIK KONUSU” da

Bitince göndermek istiyorum...

Elbette diyemem derginizde bunları yayınlayın

Bilirim Gaziantep’te ve de Türkiye’de

Çok olduğunu Molla Kasımların...

Şimdi kalınız sağlıcakla,

Yeniden saygılar, sevgiler,

Sana ve Dergi çalışanlarına...

Av. Hayri Balta, 13.11.2008

X

“NEREDEN GELDİK NEREYE GİDİYORUZ?”

ve

TANRI’YA YAKINLIK KONUSU

Felsefeciler, filozoflar, peygamberler “Nereden geldik nereye gidiyoruz?” diye girerler söze.

Ancak verilen yanıtlar derde deva değildir; hiç biri girmez, giremez öze...

Bunlar gerçeği görecekleri yerde aramazlar

Bunlar gerçekleri göremeyecekleri yerde ararlar.

Kimileri “Allah’tan geldik Allah’a Gidiyoruz!” der.

Burada Allah’ın simgesi “Bilinemezliktir!”

Kimisi de “ölüm” olayını “Hakka Yürümek!” olarak ifade eder.

Oysa insan yaşarken; ya Hak’ka gider; ya da, Şeytan’a gider...

“Hakka yürümek” yaşarken söz konusudur.

Ölen insanın canı (Ruhu) da, bedeni de yok olur.

İnsan bir tiyatro oyuncusu gibidir.

Doğumla sahneye girilir; ölümlle perde indirilir...

Somut bir örnekle konuya girelim.

“İnsanın gözyaşı nereden gelip nere gidiyor?”

Önce bunu görelim.

Duyduğumuz acı gözyaşı ile dışa yansır...

Sevinç göz yaşlarımız dışa süzülür....

Şimdi soruyu basite indirgeyelim...

Gözyaşı, “Nereden gelip nere gidiyor?” diyelim.

Acı ya da sevinç duyduğumuzda gözümüz yaşarır...

Gözyaşımız, gözümüzdeki gözyaşı bezlerinde oluşur...

Göz yaşlarımızın geldiği yer belli oldu mu?

Artık gözyaşı nereden geliyor diye sorulur mu?

Gözyaşımız yanaklarımızdan süzülerek yere damlar.

Yere damlayan göz yaşlarımız toprağa düşmeden olur buhar.

Verdiğimiz bu örnek dursun aklımızın bir köşesinde...

Şimdi gelelim **“Nerden geldik nere gidiyoruz?”** tümcesine.

Sorunun yanıtı bütün canlıların erkeğindedir.

Bütün canlıların erkeği, ergenlik çağında, erbezlerinde sperm üretir.

Şimdi geldiğimiz yeri bulduk mu?

Spermin erkeğin erbezine başka yerden geldiğini duyduk mu?

Gözyaşı bezleri nasıl gözyaşı üretiyorsa; erkeğin erbezi de sperm üretiyor.

Üretilen bu erbezi ana karnında büyüyeceği yumurtaya ulaşmak için vakti saatini bekliyor.

Erbezindeki sperm canlıdır (ruh), çünkü hareket halindedir.

Ana rahmine düşeceği anı, bir sıvı içinde, kuyruğunu sallayarak beklemektedir.

Anlayacağınız erbezindeki spermin bedeni de ruhu da vardır.

Ruhun ana karnındaki cenine üç dört ay sonra geleceği sanılır...

Er bezindeki milyonlarca sperm yarışa hazırlanmaktadır. Yarışın başlangıcı erkekle dışının seviştiği andır...

Geldiğimiz yeri saptadık mı böylece?
İtirazı olan varsa bildirsin bize.

Erkek ile dişi bir araya gelince;
Emri hak vaki olup sevişince...

Spermiler yayından fırlamış ok gibi yarışa geçer
İki milyon sperm içinde: en sağlıklı, en güçlü olan sperm;
yarışı kazanarak ana rahmine düşer.

Geride kalan kardeşleri için kapı kapanmıştır.
Bunlar için ölüm, kapı kapanır kapanmaz başlamıştır.

Yarışı kazanan sperm dokuz ay on gün ana karnında yaşar ki; bu onun en mutlu dönemi...

Ömür boyu unutmaz ana karnında yaşadığı o mutlu günleri...

Gereken süre sonunda ana karnından dünyaya gelir.
Uz atmamız, doğar, büyür, olgunlaşır, ölür...

Yaşam süresini de doldurunca insan...
Hoş bir seda olmalıdır kendisinden dünyaya kalan.

Ölünce toprağa verilir sade ya da şaşaalı bir törenle.
Yaşayanların ilgisi kalmaz artık ölenle.

Geldiği yer belli, gittiği yer belli şimdi.
Artık “Nereden geldik nereye gidiyoruz!” denir mi?

Özetle: Topraktan geldik toprağa gidiyoruz...
Bunu Kutsal Kitaplarda da görüyoruz:

“19. Çünkü âdem oğullarının başına gelen, hayvanların başına da geliyor ve başlarına gelen şey birdir. İnsan nasıl ölüyorsa, hayvan da öyle ölüyor. Hepsinin bir soluğu var ve adamın hayvana üstünlüğü yoktur; çünkü hepsi boş.

20. Hepsi bir yere gidiyorlar; hepsi topraktır ve hepsi yine toprağa dönüyorlar.

21. Adem oğullarının ruhu yukarıya çıktığını ve hayvanın ruhu aşağıya yere indiğini kim biliyor?

22. Ve gördüm ki; adamın kendi işlerinde sevinçli olmasından daha iyi bir şey yoktur; çünkü onun payı budur, çünkü kendisinden sonra olacak şeyi görmek için onu kim geri getirecek? (Tevrat. Vaiz. 3/19-22)

Ne gördükse, ne yedik içtikse, Cennet de Cehennem de Hepsi de buradadır yaşarız hepsini yaşadığımız süre içinde...

Nereden geldik nereye gidiyoruz konusuna da

Nokta koyduk böylece...

Eren Bilge, 13.11.2008

X

Sayın Meryem Hanım,

Önce saygı, sevgi sunarım.

Derginizin 16 sayı da geldi.

Hayri Balta, buna sevindi,

Teşekkür etti.

Ekte bir yazı gönderiyorum.

Bu yazıyı yayınlanması için değil;

Bilgi ve fikir edinesin diye gönderiyorum.

Şimdi kal sağlıcakla,
Yeniden saygılar, sevgiler sana.
Av. Hayri Balta, 7.1.2009

X

Hayri bey merhaba,

Fevzi Günenç beyefendi bize sizinle ilgili bir röportaj metni gönderdi. Yalnız bu metinde Ankara'ya gidişinizden önce Gaziantep'teki yaşamınızla ilgili daha detaylı bilgiye ihtiyacım var. Örneğin 10 yaşından 25 yaşına kadar (Emin Kılıç Kale ile tanışmanıza kadar) neler yaptınız, neler yaşadınız. Yani isteğimiz Antep'e ilgili anılarınız, duygularınız biraz daha uzun anlatılsın.

Konuyla ilgili sizden haber bekliyorum.

Saygılarımla,
Meryem Eroğulları, 12.1.2009

+

Sevgili Fevzi,
Önce sevgi.

Meryem Eroğulları'nın yazısı ekli.
Gençliğimle ilgili,
Ayrıntılı bilgi istediği belli...

Sordukları ile ilgili geniş bilgi var anılarımda.
Önce bu anılarımı tara.
Sonra, yerleştir bunları röportaja konu sorular altına.
Ondan sonra da gereken eklemeleri yaparım ben bunlara.

Böylece,
İsteddiği konuda ayrıntılı bilgi vermiş oluruz
Sayın Meryem Eroğulları'na...

Bu konuda bana canla başla yardımcı olacağına eminim.
Bunu ne kadar çabuk yaparsan o kadar çok sevinirim.

Şimdi kal sağlıcakla,
Sevgiler yeniden sana..
Av. Hayri Balta, 12.1.2009

EK : 1:

X

GAZİANTEP ve KAVAKLIK

Gel de sevme bu kenti. Gaziantep'i severim. Doğduğum, ekmeğini yiyerek suyunu içerek büyüdüğüm kenttir. Kim sevmez doğduğu kenti. Hiçbir şeyi olmasa aynı havayı, aynı suyu paylaştığı insanları vardır.

Kentimle ilgili güzel bir şey okudum mu içime sinmez. Birileriyle paylaşmak isterim onu. İşte şimdi de **Bülent Ağcabay'ın bir yazısı çıktı karşıma. "Kavaklık'tan küçük bir kesit"** yazının adı.

Ağcabay'ı da da Gaziantep'im kadar çok severim. Sözü uzamayalım da şu boğazımdan geçmeyen yazıyı bir kez de sizinle birlikte okuyalım:

Ayıntab'ta eğlence ve meşk yaşamı eskiden beri iklim-iskan ve dinsel nedenlerle kentin belirli noktalarında yoğunlaşmıştır. Cumhuriyet öncesi kent yerleşimi, batı-kuzey çizgisi esas alındığında, bugünkü Akyol Mahallesi batı yönünde son yerleşim bölgesidir.

Gerek meskun olmayışı ve gerekse taban suyunun yakınlığı ve içinden Pancarlı-Kavaklık suyu adıyla akarak Maanoğlu Köprüsü'nden sonra Ayn'ülleben ismini alan derenin Kavaklığın içinden akmasıyla dahası, batı-kuzey yönünden esen serin rüzgârla "Yelli Gedik" olarak bilinen bölgeyle bitişik "Kavaklık Mesiresi" bu iklimsel özellikleriyle, neredeyse kentin tek eğlence-meşk yapılan yeri niteliğindedir.

Kavaklık uzun soluklu bir çalışmanın ürünü olarak, 1772 yılından günümüze kadar gelmiştir. Özellikle Gaziantep Belediye teşkilatının kurulmasından sonra, belediye başkanları Kavaklığı kentin nefes alacağı bir akciğer gibi görmüştür.

Yaklaşık 235 yıllık bir süreç içerisinde Kavaklık, özel mülk sahiplerinin bahçeleri istimplâk olunarak bu günkü sınırlarına kavuşmuştur.

Batalhöyük'ün kuzey batısında bulunan Kavaklık Mesire alanının 16 bin metrekarelik kısmı, "1772 yılında Fazileti Hakimşeri Molla Efendi ile Nakiyebülref Kaymakamı

(Nakiyp) tarafından 77 kişiden toplanan 100 kuruş karşılığında, Hacı Hanefizade Mustafa Efendi'den alınmıştır.

Kadı 56 kişiden 74.50 kuruş, kaymakam ise, 21 kişiden 24.50 kuruş toplanmıştır. Bu alanın eni 80 metre, boyu 200 metre olup, içinde bulunan ceviz ağaçları ise, Berber Hıdır ustanın varislerinden 10 kuruş karşılığında alınmış olup; bu alan Kır Kahvesi'nin yukarı tarafıdır.”

“Kavaklık mesire alanının oluşumunda, Faziletli Külli Zade Efendi (Aksoy), Ali Efendi Zade (Kuzanlı, Işıtman), Kethuda Zade (Göğüş), Hacı Hüseyin Efendi. Battal Ağa Zade (Budak, Battal), Sadık Ağa, Bayram oğlu (Bayram), Molla Mehmet, Kazgözoğlu Hacı Yusuf, Bazzade (Bazoğlu), Hacı Ali, Hafaf söylemez ef. Misafir Zade, Mevlevi Şeyhi (Ocak), Keleşoğlu Molla Mehmet, Altunbaşoğlu, Hayırsizoğlu, Körpeoğlu, Kalenderoğlu, Molla Feyzullah, Burnu Delik oğlu, Kuluoğlu Hacı Mustafa, Helvacıoğlu, Fekle Zade, Beynamazcıoğlu Abdullah Çelebi, Şamşeyhoğlu (Ulusam), Ganemoğlu, Gercinli Zade Hacı Molla, Samlıoğlu (Samlı), Hıyamlı oğlu (Sayın), Güzelce Mustafa Ağa, Seyfeddinoğlu (Şahin), Davut Ağa Zade Battal Ağa (Battal), Kamalak Zade (Alpay), Mühsin Zade, Horkor Zade, Gani Zade, Hasırcıoğlu (Tüzün), İmam Zade, Badem Zade para yardımında bulunmuşlardır.

Satın alınan bu mülk o yıllarda kaymakamlığa bağlanmış, Gaziantep il olunca valiliğe daha sonra da mesire alanı olarak belediyenin mülkiyetine geçmiştir.

Birçok olaya canlı tanıklık eden Kavaklık, aşkın, hasretin, bakir duyguların nefesini hep hissetmiş, fikirsel ve bedensel yorgunluğun giderildiği, sevda türkülerinin, kahramanlık destanlarının dile getirildiği mekân olmuştur.

Özellikle kurulduğu günden bu yana memleketini seven her idareci Kavaklığa bir taş koymayı görev bilmiş, zaman içerisinde bu alan kentte ağaç sevgisinin doruğa çıkarıldığı vazgeçilmez bir dinlenme yeri olmuştur.

Kavaklığın bugünkü görünüşüyle adı arasındaki uyumsuzluk hemen dikkatinizi çekecektir. Çünkü Kavaklıkta bir tek kavak ağacını görmekte güçlük çekiyoruz. Bugünkü sınırlarına ulaşana kadar Kavaklık zaman içerisinde belediyeler tarafından özel mülk sahiplerinden satın

alınarak, bugünkü sınırlarına ulaşabilmiştir.

Kavaklıkla ilgili çalışma yaparken birçok kaynaktan çelişkili kaynaklara rastladım. Şer-i Mahkeme Kayıtlarını Türkçeleştiren Güzelbey, Kavaklığın ilk temelini oluşturan sahipleri için farklı bir anlatımda bulunmaktadır.

“Antep suyunun şehre yetip arttığı günlerde derenin iki yanındaki tarlalarda kavak yetiştirildiği için bu ad verilmiştir. Kavaklığın bu gün kapladığı yer, vaktiyle Nur Ali Ağa adında ailesi Samsat’tan göçmüş hayırsever bir adamın özel mülkiyetinde iken, veraset yolu ile Battal Bey’e kalır.

Battal Bey de Antep kaymakamı bulunduğu sırada şehri terk eder. Belediye teşkilatı kurulduktan sonra da bu idarenin tasarrufuna geçer. Belediye, derenin iki tarafına söğüt ağaçları diktirir. Fakat adı da “Kavaklık” olarak devam eder.”(3)

Antep harbinde Fransızların karargâhı Amerikan Kolej binası idi. Kavaklık, Fransızların karargâhına çok yakın olması nedeniyle vatanseverler memleketlerini savunurken, bu mesire alanından sık sık faydalanmış ve Fransızlara saldırmışlardır.

Sözde medeni Fransızlar, “1920 yılında korkunç bir katliam yaparak kavaklıktaki tüm ağaçları keserek, bu ağaçları odun olarak soğuk kış şartlarında ısınmışlardır.” 25 Aralık 1921’de tekrar bağımsızlığına kavuşan Gaziantep’te ilk iş olarak çıplak kalan bu alanda ağaç bayramı düzenlemiş ve kavaklık tekrar canlandırılmaya çalışılmıştır.

1922 yılında düzenlenen Ağaç Bayramı nedeniyle tüm okullara her öğrenciye bir ağaç fidesi verilmiş ve bayramın birinci günü öğrencilere daha önce belediye görevlileri tarafından hazırlanan çukurlara fidelerin dikimi yaptırılmıştır.

Bayram sırasında kavaklıkta ağaç fidesi satışı da yapılmış, halk bu alanda satın aldığı ağaç fidelerini boş çukurlara dikmiştir. Fide satışı adeta bir yarışa dönüşmüş, “Heyeti Merkeziye Reisi, Eski Gaziantep Milletvekili Ferit Arsan, ‘Mustafa Kemal Paşa namına’ diyerek bir madeni altın verip, bir fidan alır.

Bunu gören Belediye Başkanı Mehmet Ali Bey (Kayaalp) Ferit beye hitaben: ‘Onu sana kim verir? Ben iki altın vereceğim’ der ve iki altın vererek fideyi Mustafa Kemal Paşa

adına kendisi dikmek ister. Bu ilginç diyalog halk tarafından ilgiyle izlenir ve adeta bir müzayede yapılır.

Olaya tanık olan Heyeti Merkeziye Üyesi Kahraman Hacı bey, 'Böyle olmaz, her arttıran arttırdığı parayı versin' diye teklifte bulunur ve bu teklif kabul edilir." Halk tarafından satın alınan fidanların hâsılatı ve müzayede sonunda kahramanlarımız adına dikilmek istenen ağaç fidelerinin geliri o gün belediyenin bayram için harcadığı masrafları karşılar.

Mustafa Kemal Paşa için o gün dikilen hatıra fide ise, eski adıyla "Kavaklık Kasrı"nın yakınında, bu alanın batısında bir çukura dikilmiştir. "İsmet İnönü, Fevzi Çakmak ve Kâzım Karabekir" gibi milli mücadele liderleri adına da o günün anısına birer fidan dikildi.

İşte bu gün gördüğümüz koca söğüt ağaçları, savaş sonu yapılan ve o zaman adına "Ağaç Bayramı" diye adlandırılan seferberliğinden kalmadır.

M. Ali Kayaalp, Antep Harbi sonrasında Kavaklık Mesire yerinin yeniden yapılanması için önemli çalışmalar yapmıştır. Ağaç fidesi dikmek için öğrencileri teşvik ederek, çocukların ağaç dikimine katkıda bulunmalarını sağlamıştır.

Ağaç dikimi sırasında üzücü bir de olay yaşanır. Mesire alanı içerisinden geçen Alleben Deresi'nden karşıya geçmeye çalışan bir çocuğun, köprünün tahtalarından birisinin çürük olması nedeniyle gürül gürül akan dereye düşmesi ve kurtarılamayarak can vermesi aileleri tedirgin etmiştir.

Bu olay ağaç dikimine çocukları gönderen aileleri bir süre huzursuz etse de, kısa bir süre sonra ağaç dikme bayramının heyecanı kenti kurtaran Antep'li'lerin coşkulu katılımlarıyla hız kazanmıştır.

Kavaklık birçok olaya da tanıklık etmiştir. Gaziantep'te yaşamının bir bölümünü geçirenlerin dahi adı anıldığında anlatacak birçok Kavaklık anısı vardır. Sizlerle Kavaklığın bu günün değil de daha çok dününü paylaşmaya, o günkü anlatımlara yer vermeye çalışıyorum.

Tarihçi Ercüment Asaf Yanıç'tan dinlediğim bu Kavaklık anlatisını ilk duyduğumda kendimi biran Kavaklığın o gizemli dünyasında buldum.

“Had safhada bir kuraklık sonucu şehir yaşayanları ekinin kavrulması sıkıntısıyla ticaretin de durma sonucu kent içinde bilinen hacı hocalara başvururlar. Ancak yağmur yağmaz, sıkıntı büyür...”

Sonunda esnaf loncalarının başındakiler ve eşraftan bir gurubun Kilis’te postnişin makamında bulunan Tarik-i Turuk (Nakşbendiyye-Kadiriyye-Yeseviyye) ve erdemli, yol gösterici, Mürşid Baytazzade Muhammed Vakıf Efendi’ye gitmesine ve onun bu sıkıntıdan kurtulması için duasının istenmesine karar verilir...

Kilis’e varan Ayıntablılar dergaha kabul olunur; şeyh efendi onlara bakar ve,

“ – Neden buralara kadar geldiniz, şimdi gidiniz... Havalar müsait... Ayıntab’da ne kadar sazende, hanende varsa onları toplayın, nevaleyi neyi düzün ve Kavaklık’ta iyi bir meşk edin..” der...

Gurub şaşkın ve çaresiz Antep’e döner ve Şeyh Efendi’nin söylemine uygun bir mesire hazırlığına girerler... Memlekette ne kadar sazende, ne kadar hanende varsa alıp Kavaklığa mesire çadırlarını kurarak meşk ve eğlenceye dalarlar...

Birkaç gün sonra hanendelerden (şarkı söyleyen kadınlar) birisi, yöneticilerden birine bu eğlencenin bu defa hiç görülmemiş bu boyutlarda neden yapıldığını sorar; aldığı yanıt “Şeyh Efendi”nin isteği üzerine olduğu yolundadır...

O an hanende, diğer hanende ve sazendeleri toplar ve olup bitenleri onlara da haber vererek:

“ – Madem bu âlicenap ve ulu Şeyh Hazretleri böyle söylemiş, ben bu andan itibaren terk-i meslek eyledim” der, ve şehre dönmeye karar verirler.

Bu yolda olan tüm kadınlar ve sazendeler dönüş hazırlığına başladıklarında, o güne kadar görülmemiş bir yağmur başlar, her yer suya gark olur...

Bu rivayet Âli Âkif Efendi (Ali Baba)’ye izafe edilerek anlatılırsa da, zaten her iki zamanın erdem sahibi ve evliya mertebesindeki bu zatların hangisinin bu olayda olduğu da önemli sayılmamak gerekir. Zira ki, onlar “Vahdet Denizi”nde “bir” değiller midir?..” (7)

Kentin son elli yılında Kavaklığın Gaziantep kültüründeki

yeri yadsınamaz. Gaziantep'in Arap kültüründen uzaklaşmaya çalışması ve kendi kültürüne dayalı "sahre" ve eğlence hayatının vazgeçilmez mekanı, diğer sahre alanlarıyla birlikte Kavaklık olmuştur."

Sık ağaçlarla kaplı loş bir patika yoldan ilerlerler daha ilk adımımızı atar atmaz yüzümüze çarpan serinletici hava içinize huzur ve neşe verir. Güzel bir his sizi etrafınıza bakmaya teşvik eder. Burası tabiatın bütün nimetlerinden faydalanıyor. Su, temiz hava, bol güneş.

Akan Alleben deresinde yarının ümidi olan gürbüz Türk çocukları oynuyor. Ürken kurbağalar bağırsıp bu güzel manzaraya sesleriyle katılırlar.

Ağaçlarda öten çırçır böcekleri, bembeyaz açılmış papatyalara konup kalkan çalışkan arılar, çiçekten çiçeğe raks eden kelebekler, annesinin yanından ayrılmayan pamuk tüylü kuzu, hepsi hepsi birbiriyle uyum sağlar.

Her tarafı ağaçlarla çevrili bu güzel yerden esen rüzgâr vücuttaki bütün bitkinliği, yorgunluğu giderir. Şimdi herkesin arzusu güzel bir gün geçirmektir.

Kavaklık, artık yeşil çimenlerin üstüne yayılmış insanlarla tıklım tıklımdır. Herkes kendi âleminde kendi eğlencesindedir.

Burada her türlü insanla karşılaşabilirsiniz. 7'sinden 70'ine kadar herkesim. Gençler top oynar salıncaklar kurar, şarkılar söyler, ip atlar ağaçlara tırmanırlar. Anneler onlara yemek hazırlamakla meşgul olur. Görmüş, geçirmiş tecrübe sahibi nineler, dedeler, evlatlarına, torunlarına hatıralarını anlatırlar."

1950'li yıllara gelindiğinde şehir nüfusunda hızlı artış görmekteyiz. Kavaklık mesire alanı, kentin ihtiyacına cevap veremeyecek duruma gelmiş ve belediye tarafından mesire alanı bir miktar daha genişletilmiştir.

Belediye Başkanı Nail Bilen, Maanoğlu Köprüsü'nden batıya doğru derenin iki yanındaki yerlerden istimlak ederek, bu kısmın genişliğini eski gazino binasına kadar uzatırken, daha sonra göreve gelen Belediye Başkan Abdülkadir Batur zamanında ise, Batalhöyük'e kadar olan kısım istimlak edilmiş ve boş arazi olan bu alana ilk iş olarak ağaç dikimi yapılmıştır.

İstimlak edilen her arazi, Gaziantep Ağaçlandırma

Derneği tarafından boş yerlere binlerce fidan dikilmiştir. Necmi Bayram'ın Belediye Başkanlığı döneminde ağaçlandırma çalışmalarının daha hızlı bir boyut kazandığını görüyoruz.

O yıllarda mesire alanının tek gazinosu ise, bakımsız durumda hizmet vermektedir. Büyüyen ve sınırlarını genişleten bir kavaklık mesire alanı içerisindeki Kır Kahvesi ya da "Kavaklık Kasrı" döneme ayak uyduramamış, yeşillikler içerisinde ilgisiz köhne bir yapı haline gelmiştir.

O yıllarda masa, sandalye ve bunlara uygun eşyanın olmayışı nedeniyle müşterileri, küçük iskemlelerde ya da çimlerin üzerine serilmiş hasırların, kilimlerin üzerinde oturdukları, birçok anlatımda yer almaktadır.

Harp yılları geride kalmış, sosyal yaşantıda değişimler yaşanmaya başlanmıştı. Belediye Başkanı Necmi Bayram, 1957 yılında gazinonun işletmesini belediye bünyesine alır. 1960 yılına kadar belediye personeli tarafından eskiye oranla daha nezih bir ortam sağlanarak, Kavaklık Kasrı ve çevresi daha modern bir görünüme kavuşur.

Kavaklık'ın simgesi haline gelen "Kır Kahvesi"ni Kavaklık bütünselliği içerisinde almak gerekir. Tespit edebildiğim kadarıyla Kavaklık'ın temelini oluşturan alandan 125 yıl sonra, Fevzi Paşa tarafından 1897-1899 yılları arasında "Kavaklık Kasrı" yapılmıştır. Ermeni bir usta tarafından inşa edilen taş bina, bugüne kadar değişik hizmetler vererek günümüze kadar ayakta kalmayı başardı.

Antep Harbi sırasında Fransızların askeri amaçla kullandığı bu mekan, Kır Kahvesi, lokanta ve gazino olarak da uzun yıllar hizmet verdi. Özellikle 1960'lı yıllarda dönemin ünlü sanatçıları burada haftalarca program yapmıştır.

Bu sanatçılardan, "Ankara Radyo Sanatçısı Nevin Demirdöven, şükran Ay, Neşet Ertaş"ın geldiği dönemlerde kalabalık topluluklara hitap etmişlerdir. O yıllarda Zeki Müren bir günlüğüne Kavaklık Gazinosu'nda bir konser vermiş ve izdiham denecek bir kalabalık topluluk Zeki Müren'i dinlemek için saatlerce beklemişti.

Zeki Müren bu konserin tüm gelirini o yıllarda çocuk esirgeme kurumunda kalan çocukların faydalanması için bağışlamıştır. Gazinonun işletmeciliğini Sinemacı Mehmet lakablı birisi çalıştırırdı. Daha sonra oğlu Eftal uzun yıllar

gazonunun işletmeciliğini yaptı. O yıllarda enişte lakaplı bir de garson vardı. Eniştenin gerçek ismini kimse bilmezdi.”

Gazonunun işlerlik kazanması, kavaklıktaki ağaçların oluşturduğu renk cümbüşüyle bütünleşince, Kavaklık Gazianteplilerin vazgeçilmez sahre kültüründeki yerini almakta gecikmedi. Özellikle bu yıllar Gaziantep Sahre Kültürünün oluşumunda en etkin diyebileceğimiz yıllardır.

Bir çok şairin ilham kaynağı olan Kavaklık, doğa sevgisinin yanı sıra, sevgiliye yazılan içli namelerin, sohbetlerin, hasretlik duygusunun, şiir dizelerine döküldüğü vazgeçilemez mekân olmuştur.

Gaziantep'ten ayrılıp Ankara'ya yerleşen Şakir Sabri Yener, Güzelbey'e yazdığı mektubunda Kavaklığa olan hasretini şöyle dile getiriyor:

“Kuşlar cenneti Kavaklığın Sivas Halısı gibi nakışlı çimleri, çimenleri üstünde gezmenin, eğlenmenin hasretini çekiyorum. Pazar günleri bu eşsiz mesirede piknik yapanların âlemini görmek, gözümde tütüyor.”

Yener'in hasretlik duygusuyla yazdığı şiirden iki dörtlüğünü sizlerle paylaşmak istedim.

(...) Kavaklık'ta kaynıyor mu kazanlar?

Kasideler yazıyor mu ozanlar?

Kuşlar okuyor mu akşam ezanlar?

Söyle canım ne var ne yok Antep'te?

Kavaklıkta davullar çalıyor mu?

Antepli hayattan öç alıyor mu?

Çiğ köfteler lahmacunlar yiyor mu?

Söyle Cemil ne var ne yok Antep'te?

Ankara Atatürk Çiftliğinden yazan hocanın mektubuna Cemil Cahit Güzelbey de şöyle cevap veriyor:

Kavaklıkta sıra sıra tencere

Halılar serilmiş yeşillik yere

Üstte kuşlar altta ses verir dere

Sırsır'la kurbağa vurur mızrabı...

Adalar insandan denizdir taşlar

Kızlar kendir seker oğlanlar koşar

Her köme ayrı bir dünyada yaşar
Unutmuşlar günahı ve sevabı...

Sarımsak dişleri sanki kuyruktur
Taze göv soğanlar badem sucuktur
Kırmızı erikler lokum oluktur
Tüter mangallardan cartlak kebabı...

Künefe, baklava, helva ve börek
Ayran, cacık buzlu, lahmacun gevrek
Kuzu kızartması, ya o mübarek
Haykırır: "Gel çeşit çeşit aş kabı"

Alem ol alemdir devran ol devran
Yeter artık evden çıksın da ferman
Bizim ele doğru oluver revan
İşte hocam mektubunun cevabı..."

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından 100. Yıl Kültür Parkı kapsamında, modern kent anlayışı içerisinde değerlendirilen Kavaklık Mesire alanı, yüz yıllardır yapılan çalışmaların neticesinde bugün kentin adeta akciğeridir.

Belki 1950'li, 60'lı yıllardaki gibi "sahre" kültürü, esnaf dayanışmasını bugün bu mekânda göremiyoruz ancak, modern belediyeçilik anlayışıyla çocukların, gençlerin, sporcuların, sevdalılarının ve memleket hasreti çekenlerin hala vazgeçemediği bir mekândır Kavaklık...

Fevzi Günenç

X

EK. 2

KAVAKLIK'TAN KÜÇÜK BİR KESİT !..

BÜLENT AĞCABAY

Ayıntab'ta eğlence ve meşk yaşamı eskiden beri iklim-iskan ve dinsel nedenlerle kentin belirli noktalarında yoğunlaşmıştır. Cumhuriyet öncesi kent yerleşimi, batı-kuzey çizgisi esas alındığında, bugünkü Akyol Mahallesi batı yönünde son yerleşim bölgesidir. Gerek meskun olmayışı

ve gerekse taban suyunun yakınlığı ve içinden Pancarlı-Kavaklık suyu adıyla akarak Maanoğlu Köprüsü'nden sonra Ayn'ülleben ismini alan derenin Kavaklığın içinden akmasıyla dahası, batı-kuzey yönünden esen serin rüzgârla "Yelli Gedik" olarak bilinen bölgeyle bitişik "Kavaklık Mesiresi" bu iklimsel özellikleriyle, neredeyse kentin tek eğlence-meşk yapılan yeri niteliğindedir.

Kavaklık uzun soluklu bir çalışmanın ürünü olarak, 1772 yılından günümüze kadar gelmiştir. Özellikle Gaziantep Belediye teşkilatının kurulmasından sonra, belediye başkanları Kavaklığı kentin nefes alacağı bir akciğer gibi görmüştür. Yaklaşık 235 yıllık bir süreç içerisinde Kavaklık, özel mülk sahiplerinin bahçeleri istimlak olunarak bu günkü sınırlarına kavuşmuştur.

Batalhöyük'ün kuzey batısında bulunan Kavaklık Mesire alanının 16 bin metrekarelik kısmı, "1772 yılında Fazileti Hakimşeri Molla Efendi ile Nakiyebülref Kaymakamı (Nakiyp) tarafından 77 kişiden toplanan 100 kuruş karşılığında, Hacı Hanefizade Mustafa Efendi'den alınmıştır. Kadı 56 kişiden 74.50 kuruş, kaymakam ise, 21 kişiden 24.50 kuruş toplanmıştır.

Bu alanın eni 80 metre, boyu 200 metre olup, içinde bulunan ceviz ağaçları ise, berber Hıdır ustanın varislerinden 10 kuruş karşılığında alınmış olup; bu alan Kır Kahvesi'nin yukarı tarafıdır" (1)

"Kavaklık mesire alanının oluşumunda, Faziletli Külli Zade Efendi (Aksoy), Ali Efendi Zade (Kuzanlı, Işıtman), Kethuda Zade (Göğüş), Hacı Hüseyin Efendi. Battal Ağa Zade (Budak, Battal), Sadık Ağa, Bayram oğlu (Bayram), Molla Mehmet, Kazgözoğlu Hacı Yusuf, Bazzade (Bazoğlu), Hacı Ali, Hafaf söylemez ef. Misafir Zade, Mevlevi Şeyhi (Ocak), Keleşoğlu Molla Mehmet, Altunbaşoğlu, Hayırsızoğlu, Körpeoğlu, Kalenderoğlu, Molla Feyzullah, Burunu Delik oğlu, Kuluoğlu Hacı Mustafa, Helvacıoğlu, Fekle Zade, Beynamazcıoğlu Abdullah Çelebi, Şamşeyhoğlu (Ulusam), Ganemoğlu, Gercinli Zade Hacı Molla, Samlıoğlu (Samlı), Hıyamlı oğlu (Sayın), Güzelce Mustafa Ağa, Seyfeddinoğlu (Şahin), Davut Ağa Zade Battal Ağa (Battal), Kamalak Zade (Alpay), Mühsin Zade, Horkor Zade, Gani

Zade, Hasırcıoğlu (Tüzün), İmam Zade, Badem Zade para yardımında bulunmuşlardır. (2)

Satın alınan bu mülk o yıllarda kaymakamlığa bağlanmış, Gaziantep il olunca valiliğe daha sonra da mesire alanı olarak belediyenin mülkiyetine geçmiştir.

Birçok olaya canlı tanıklık eden Kavaklık, aşkın, hasretin, bakir duyguların nefesini hep hissetmiş, fikirsel ve bedensel yorgunluğun giderildiği, sevda türkülerinin, kahramanlık destanlarının dile getirildiği mekân olmuştur. Özellikle kurulduğu günden bu yana memleketini seven her idareci Kavaklığa bir taş koymayı görev bilmiş, zaman içerisinde bu alan kentte ağaç sevgisinin doruğa çıkarıldığı vazgeçilmez bir dinlenme yeri olmuştur.

Kavaklığın bugünkü görünüşüyle adı arasındaki uyumsuzluk hemen dikkatinizi çekecektir. Çünkü Kavaklıkta bir tek kavak ağacını görmekte güçlük çekiyoruz. Bugünkü sınırlarına ulaşana kadar Kavaklık zaman içerisinde belediyeler tarafından özel mülk sahiplerinden satın alınarak, bugünkü sınırlarına ulaşabilmiştir.

Kavaklıkla ilgili çalışma yaparken bir çok kaynaktan çelişkili kaynaklara rastladım. Şer-i Mahkeme Kayıtlarını Türkçeleştiren Güzelbey, Kavaklığın ilk temelini oluşturan sahipleri için farklı bir anlatımda bulunmaktadır.

“Antep suyunun şehre yetip arttığı günlerde derenin iki yanındaki tarlalarda kavak yetiştirildiği için bu ad verilmiştir. Kavaklığın bu gün kapladığı yer, vaktiyle Nur Ali Ağa adında ailesi Samsat’tan göçmüş hayırsever bir adamın özel mülkiyetinde iken, veraset yolu ile Battal Bey’e kalır. Battal Bey de Antep kaymakamı bulunduğu sırada şehri terk eder. Belediye teşkilatı kurulduktan sonra da bu idarenin tasarrufuna geçer. Belediye, derenin iki tarafına söğüt ağaçları diktirir. Fakat adı da “Kavaklık” olarak devam eder.”(3)

Antep harbinde Fransızların karargâhı Amerikan Kolej binası idi. Kavaklık, Fransızların karargâhına çok yakın olması nedeniyle vatanseverler memleketlerini savunurken, bu mesire alanından sık sık faydalanmış ve Fransızlara saldırmışlardır. Sözde medeni Fransızlar, “1920 yılında korkunç bir katliam yaparak kavaklıktaki tüm ağaçları

keserek, bu ağaçları odun olarak soğuk kış şartlarında ısınmışlardır.” (4)

25 Aralık 1921’de tekrar bağımsızlığına kavuşan Gaziantep’te ilk iş olarak çıplak kalan bu alanda ağaç bayramı düzenlemiş ve kavaklık tekrar canlandırılmaya çalışılmıştır. 1922 yılında düzenlenen Ağaç Bayramı nedeniyle tüm okullara her öğrenciye bir ağaç fidesi verilmiş ve bayramın birinci günü öğrencilere daha önce belediye görevlileri tarafından hazırlanan çukurlara fidelerin dikimi yaptırılmıştır. Bayram sırasında kavaklıkta ağaç fidesi satışı da yapılmış, halk bu alanda satın aldığı ağaç fidelerini boş çukurlara dikmiştir. Fide satışı adeta bir yarışa dönüşmüş, “..Heyeti Merkeziye Reisi, Eski Gaziantep Milletvekili Ferit Arsan, ‘Mustafa Kemal Paşa namına’ diyerek bir madeni altın verip, bir fidan alır. Bunu gören Belediye Başkanı Mehmet Ali Bey (Kayaalp) Ferit beye hitaben: ‘Onu sana kim verir? Ben iki altın vereceğim’ der ve iki altın vererek fideyi Mustafa Kemal Paşa adına kendisi dikmek ister. Bu ilginç diyalog halk tarafından ilgiyle izlenir ve adeta bir müzayede yapılır. Olaya tanık olan Heyeti Merkeziye Üyesi Kahraman Hacı bey, ‘Böyle olmaz, her arttıran arttırdığı parayı versin’ diye teklifte bulunur ve bu teklif kabul edilir.” (5)

Halk tarafından satın alınan fidanların hasılatı ve müzayede sonunda kahramanlarımız adına dikilmek istenen ağaç fidelerinin geliri o gün belediyenin bayram için harcadığı masrafları karşılar. Mustafa Kemal Paşa için o gün dikilen hatıra fide ise, eski adıyla “Kavaklık Kasrı”nın yakınında, bu alanın batısında bir çukura dikilmiştir. “İsmet İnönü, Fevzi Çakmak ve Kâzım Karabekir” (6) gibi milli mücadele liderleri adına da o günün anısına birer fidan dikildi. İşte bu gün gördüğümüz koca söğüt ağaçları, savaş sonu yapılan ve o zaman adına “Ağaç Bayramı” diye adlandırılan seferberliğinden kalmadır.

M. Ali Kayaalp, Antep Harbi sonrasında Kavaklık Mesire yerinin yeniden yapılanması için önemli çalışmalar yapmıştır. Ağaç fidesi dikmek için öğrencileri teşvik ederek, çocukların ağaç dikimine katkıda bulunmalarını sağlamıştır. Hatta ağaç dikimi sırasında üzücü bir de olay yaşanır. Mesire alanı içerisinden geçen Alleben Deresi’nden karşıya

geçmeye çalışan bir çocuğun, köprünün tahtalarından birisinin çürük olması nedeniyle gürül gürül akan dereye düşmesi ve kurtarılamayarak can vermesi aileleri tedirgin etmiştir. Bu olay ağaç dikimine çocukları gönderen aileleri bir süre huzursuz etse de, kısa bir süre sonra ağaç dikme bayramının heyecanı kenti kurtaran Antep'linin coşkulu katılımlarıyla hız kazanmıştır.

Kavaklık birçok olaya da tanıklık etmiştir. Gaziantep'te yaşamının bir bölümünü dahi geçirenlerin adı anıldığında anlatacak birçok Kavaklık anısı vardır. Sizlerle Kavaklığın bu günün değil de daha çok dününü paylaşmaya, o günkü anlatımlara yer vermeye çalışıyorum. Tarihçi Ercüment Asaf Yanıç'tan dinlediğim bu Kavaklık anlatısını ilk duyduğumda kendimi biran Kavaklığın o gizemli dünyasında buldum.

"..Had safhada bir kuraklık sonucu şehir yaşayanları ekinin kavrulması sıkıntısıyla ticaretin de durma sonucu kent içinde bilinen hacı hocalara başvururlar. Ancak yağmur yağmaz, sıkıntı büyür..."

Sonunda esnaf loncalarının başındakiler ve eşraftan bir gurubun Kilis'te postnişin makamında bulunan Tarik-i Turuk (Nakşbendiyye-Kadiriyye-Yeseviyye) ve erdemli, yol gösterici, mürid Baytazzade Muhammed Vakıf Efendi'ye gitmesine ve onun bu sıkıntıdan kurtulması için duasının istenmesine karar verilir...

Kilis'e varan Ayıntablılar dergaha kabul olunur; şeyh efendi onlara bakar ve,

" – Neden buralara kadar geldiniz, şimdi gidiniz... Havalar müsait... Ayıntab'da ne kadar sazende, hanende varsa onları toplayın, nevaleyi neyi düzün ve Kavaklık'ta iyi bir meşk edin.." der...

Gurup şaşkın ve çaresiz Antep'e döner ve Şeyh Efendi'nin söylemine uygun bir mesire hazırlığına girerler... Memlekette ne kadar sazende, ne kadar hanende varsa alıp Kavaklığa mesire çadırlarını kurarak meşk ve eğlenceye dalarlar...

Birkaç gün sonra hanendelerden (şarkı söyleyen kadınlar) birisi, yöneticilerden birine bu eğlencenin bu defa hiç görülmemiş bu boyutlarda neden yapıldığını sorar; aldığı yanıt "Şeyh Efendi"nin isteği üzerine olduğu yolundadır... O

an hanende, diğler hanende ve sazendeleri toplar ve olup bitenleri onlara da haber vererek:

“ – Madem bu âlicenap ve ulu Şeyh Hazretleri böyle söylemiş, ben bu andan itibaren terk-i meslek eyledim” der ve şehre dönmeye karar verirler..

Bu yolda olan tüm kadınlar ve sazendeler dönüş hazırlığına başladıklarında, o güne kadar görülmemiş bir yağmur başlar, her yer suya gark olur...

Bu rivayet Âli Âkif Efendi (Ali Baba)'ye izafe edilerek anlatılırsa da, zaten her iki zamanın erdem sahibi ve evliya mertebesindeki bu zatların hangisinin bu olayda olduğu da önemli sayılmamak gerekir. Zira ki, onlar “Vahdet Denizi”nde “bir” değiller midir?..” (7)

Kentin son elli yılında Kavaklığın Gaziantep kültüründeki yeri yadsınamaz. Gaziantepli'nin Arap kültüründen uzaklaşmaya çalışması ve kendi kültürüne dayalı “sahre” ve eğlence hayatının vazgeçilmez mekânı, diğler sahre alanlarıyla birlikte Kavaklık olmuştur..”

Sık ağaçlarla kaplı loş bir patika yoldan ilerlerler daha ilk adımımızı atar atmaz yüzümüze çarpan serinletici hava içinize huzur ve neşe verir. Güzel bir his sizi etrafınıza bakmaya teşvik eder.

Burası tabiatın bütün nimetlerinden faydalanıyor. Su, temiz hava, bol güneş.

Akan Alleben deresinde yarının ümidi olan gürbüz Türk çocukları oynaşır.

Ürken kurbağalar bağırışıp bu güzel manzaraya sesleriyle katılırlar.

Ağaçlarda öten çırçır böcekleri, bembeyaz açılmış papatyalara konup kalkan çalışkan arılar, çiçekten çiçeğe raks eden kelebekler, annesinin yanından ayrılmayan pamuk tüylü kuzu, hepsi hepsi birbiriyle tezat teşkil ederler.

Her tarafı ağaçlarla çevrili bu güzel yerden esen rüzgâr vücuttaki bütün bitkinliği, yorgunluğu giderir. Şimdi herkesin arzusu güzel bir gün geçirmektir.

Kavaklık, artık yeşil çimenlerin üstüne yayılmış insanlarla tıklım tıklımdır. Herkes kendi âleminde, kendi eğlencesindedir.

Burada her türlü insanla karşılaşabilirsiniz. 7'sinden

70'ine kadar her kesim. Gençler top oynar, salıncaklar kurar, şarkılar söyler, ip atlar ağaçlara tırmanır. Anneler onlara yemek hazırlamakla meşgul olur. Görmüş, geçirmiş tecrübe sahibi nineler, dedeler, evlatlarına, torunlarına hatıralarını anlatırlar.” (8)

1950'li yıllara gelindiğinde şehir nüfusunda hızlı artış görmekteyiz. Kavaklık mesire alanı, kentin ihtiyacına cevap veremeyecek duruma gelmiş ve belediye tarafından mesire alanı bir miktar daha genişletilmiştir. “Belediye Başkanı Nail Bilen, Maanoğlu Köprüsü'nden batıya doğru derenin iki yanındaki yerlerden istimlak ederek, bu kısmın genişliğini eski gazino binasına kadar uzatırken, daha sonra göreve gelen Belediye Başkan Abdülkadir Batur zamanında ise, Batalhöyük'e kadar olan kısım istimlak edilmiş ve boş arazi olan bu alana ilk iş olarak ağaç dikimi yapılmıştır.” (9)

İstimlak edilen her arazi, Gaziantep Ağaçlandırma Derneği tarafından boş yerlere binlerce fidan dikilmiştir. Nemci Bayram'ın Belediye Başkanlığı döneminde ağaçlandırma çalışmalarının daha hızlı bir boyut kazandığını görüyoruz. O yıllarda mesire alanının tek gazinosu ise, bakımsız durumda hizmet vermektedir. Büyüyen ve sınırlarını genişleten bir kavaklık mesire alanı içerisindeki Kır Kahvesi ya da “Kavaklık Kasrı” döneme ayak uyduramamış, yeşillikler içerisinde ilgisiz köhne bir yapı haline gelmiştir.

O yıllarda masa, sandalye ve bunlara uygun eşyanın olmayışı nedeniyle müşterileri, küçük iskemlelerde ya da çimlerin üzerine serilmiş hasırların, kilimlerin üzerinde oturdukları, birçok anlatımda yer almaktadır.

Harp yılları geride kalmış, sosyal yaşantıda değişimler yaşanmaya başlanmıştı. Belediye Başkanı Necmi Bayram, “1957 yılında gazinonun işletmesini belediye bünyesine alır. 1960 yılına kadar belediye personeli tarafından eskiye oranla daha nezih bir ortam sağlanarak, Kavaklık Kasrı ve çevresi daha modern bir görünüme kavuşur.” (10)

Kavaklık'ın simgesi haline gelen “Kır Kahvesi”ni Kavaklık bütünselliği içerisinde almak gerekir. Tespit edebildiğim kadarıyla Kavaklığın temelini oluşturan alandan 125 yıl sonra, Fevzi Paşa tarafından 1897-1899 yılları arasında “Kavaklık Kasrı” yapılmıştır.

Ermeni bir usta tarafından inşa edilen taş bina, bugüne kadar değişik hizmetler vererek günümüze kadar ayakta kalmayı başardı. Antep Harbi sırasında Fransızların askeri amaçla kullandığı bu mekan, Kır Kahvesi, lokanta ve gazino olarak da uzun yıllar hizmet verdi. Özellikle 1960'lı yıllarda dönemin ünlü sanatçıları burada haftalarca program yapmıştır.

Bu sanatçılardan, "Ankara Radyo Sanatçısı Nevin Dömirov, Şükran Ay, Neşet Ertaş"ın geldiği dönemlerde kalabalık topluluklara hitap ederlerdir. O yıllarda Zeki Müren bir günlüğüne Kavaklık Gazinosu'nda bir konser vermiş ve izdiham denecek bir kalabalık topluluk Zeki Müren'i dinlemek için saatlerce beklemişti. Zeki Müren bu konserin tüm gelirini o yıllarda çocuk esirgeme kurumunda kalan çocukların faydalanması için bağışlamıştır. Gazinonun işletmeciliğini Sinemacı Mehmet lakaplı birisi çalıştırdı. Daha sonra oğlu Eftal uzun yıllar gazinonun işletmeciliğini yaptı. O yıllarda enişte lakaplı bir de garson vardı. Eniştenin gerçek ismini kimse bilmezdi." (10)

Gazinonun işlerlik kazanması, kavaklıktaki ağaçların oluşturduğu renk cümbüşüyle bütünleşince, Kavaklık Gaziantep'linin vazgeçilmez sahre kültüründeki yerini almakta gecikmedi. Özellikle bu yıllar Gaziantep Sahre Kültürünün oluşumunda en etkin diyebileceğimiz yıllardır.

Bir çok şairin ilham kaynağı olan Kavaklık, doğa sevgisinin yanı sıra, sevgiliye yazılan içli namelerin, sohbetlerin, hasretlik duygusunun, şiir dizelerine döküldüğü vazgeçilemez mekân olmuştur.

Gaziantep'ten ayrılıp Ankara'ya yerleşen Şakir Sabri Yener, Güzelbey'e yazdığı mektubunda Kavaklığa olan hasretini şöyle dile getiriyor:

"..Kuşlar cenneti Kavaklığın Sivas Halısı gibi nakışlı çimleri, çimenleri üstünde gezmenin, eğlenmenin hasretini çekiyorum. Pazar günleri bu eşsiz mesirede piknik yapanların âlemini görmek, gözümde tütüyor." (11)

Yener'in hasretlik duygusuyla yazdığı şiirden iki dördümlüğünü sizlerle paylaşmak istedim....

Kavaklık'ta kaynıyor mu kazanlar?

Kasideler yazıyor mu ozanlar?

Kuşlar okuyor mu akşam ezanlar?
Söyle canım ne var ne yok Antep'te?

Kavaklıkta davullar çalıyor mu?
Antepli hayattan öç alıyor mu?
Çiğ köfteler lahmacunlar yiyor mu?
Söyle Cemil ne var ne yok Antep'te?

Ankara Atatürk Çiftliğinden yazan hocanın mektubuna
Cemil Cahit Güzelbey de şöyle cevap veriyor:

Kavaklıkta sıra sıra tencere
Halılar serilmiş yeşillik yere
Üstte kuşlar altta ses verir dere
Sırsır'la kurbağa vurur mızrabı

Adalar insandan denizdir taşlar
Kızlar kendir seker oğlanlar koşar
Her köme ayrı bir dünyada yaşar
Unutmuşlar günahı ve sevabı

Sarımsak dişleri sanki kuyruktur
Taze göv soğanlar badem sucuktur
Kırmızı erik lokum lokum oluktur
Tüter mangallardan cartlak kebabı

Künefe, baklava, helva ve börek
Ayran, cacık buzlu, lahmacun gevrek
Kuzu kızartması, ya o mübarek
Haykırır: "Gel çeşit çeşit aş kabı"

Alem ol alemdir devran ol devran
Yeter artık evden çıksın da ferman
Bizim ele doğru oluver revan
İşte hocam mektubunun cevabı" (12)

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi tarafından 100. Yıl
Kültür Parkı kapsamında, modern kent anlayışı içerisinde
değerlendirilen Kavaklık Mesire alanı, yüz yıllardır yapılan

çalışmaların neticesinde bugün kentin adeta akciğeridir. Belki 1950'li, 60'lı yıllardaki gibi "sahre" kültürü, esnaf dayanışmasını bugün bu mekanda göremiyoruz ancak, modern belediyecilik anlayışıyla çocukların, gençlerin, sporcuların, sevdalıların ve memleket hasreti çekenlerin hala vazgeçemediği bir mekandır Kavaklık...

1- B. Şehir. Beld. Kült. Yay. 1989 – 2001 sf:106

2- Kültür Der. Yayınları. 1969, C: 12, sf: 100

3- a.g.e. 1963, C: 6, Sf: 259

4- a.g.e. 1969, C: 12 Sf. 119

5- a.g.e. 1969, C: 12, Sf: 151

6- a.g.e. 1963, C: 6, Sf. 259

7- Yanıç, Ercüment Âsaf, Eylül, 2006, sohbet.

8- Besnili, Şenol. GKD. Cilt:3, Sf:59, 60

9- Özer, Abdullah, Yöre Dergisi, Sf:6

10- a.g.e. sf:6

11- a.g.e. sf:7

11- Çengel, Osman ile Mayıs 2006 tarihinde yapılan görüşme.

12- GKD. 1964, Cilt 7, S. 140

Bülent Ağcabay

Gsm : 0.535-381.23.27

Email : b.akcabay@mynet.com

X

ANTEP İKLİMİ

İnsanlar her çağda. Zamanı tanımak için yaşanan tecrübeleri kendilerinden sonra gelenlere anlatmaya çalışmışlar. Bu çalışmalarını tekerlemeler katarak akıllarda kalmasını sağlamışlar. Bu günlere sayılı günler denir. Uzun yıllarda ataların kazandığı tecrübelerdir.

Antep'te Kış:

1- Kışın başlangıcı.

2- Kışın içi zomzomulu zamanı.

3- Kışın çıkışı olarak üç zamana ayırırlar.

Takvimlerde erbain yani kırk gün anlamında ayrıca zemheri denilir.

Hamsin yani elli gün zemherinin zahmeti diye adlandırılır.

Toplam doksan gün eder.

İnsanlar Hızır'dan hep yaz ve bahar olmasını istemişler.

Hızır: "Hayır, yaradılışa aykırı olur!" demiş. "Ancak size sayılı günlerde kış olmasına yardımcı olurum. Bazı günlerde yazdan gün yaşamanızı sağlarım." demiş. "Ancak siz ağaçları kesmez, yakmazsanız. Yeşilliği yok etmezseniz çevrenizi kirletip canlıları yok etmezseniz felaket gelmesini önlerim!.." deyip söz vermiş.

Aralarında kesim kesmişler, söz almışlar. Bu konuşma yani kesime Kasım demişler. Kesim (Kasım) günleri 8 kasımda başlar 179 gün 5 mayısa kadar devam eder.

Yaz günleri 6 Mayıs'tan 7 Kasım'a kadar 186 gün olarak sözleşmişler. Kesimleri böyle olmuş...

Aralık ayının 11 inde Karakış girer. 12 gündür. Güneş aynı çizgide doğar batar. Köylerde "Güneş aynı yerinde duruydu..." derler.

Genelde yağışlı geçer. Soğuk ve don olabilir. Kar yağdığı yıllar olmuştur. 90 gün zemheri girer. 23 Aralıktan 31 Ocak'a kadar sürer.

Bu günlere Geneyik'te kışın zomzomulu geçtiği günler denir. Aynı zamanda tohum ekme zamanıdır. Çiftçi kurak geçmesini ister. Kızına "Hayadı tozudarak süpürürsen sana çiçekli fistanla yeşil kadifeden örfan alırım." dermiş derler.

Kızım hayad süpür, tozduğun göster

Baban kumaşçıya, fistanlık kes der

Çiftçi zemheride, kuraklık ister

Tohum ekimine, devam Antep'te

Bir Şubattan 22 Marta kadar zahmeti başlar 50 gün sürer. Bu günlerde havanın yağışlı olması istenir.

Zemherinin zahmeti 1 Şubattan 22 Marta kadar 50 gün sürer. Dört kısımda değerlendirilir.

1- Sadildabah veya Sadüzzebik; yani kesip devenin karnına girme. On iki buçuk gün sürer.

2- Sadiibelah veya sadiibeli; yani, çamur çipil olacağı belli anlamında. On iki buçuk gün sürer

3- Sadilsöğüt veya sadüssüt; yani, söğüt tomurcuk verip yeşillenir ağaçlara su yürümesi.

4- Sadilkabayı veya sadihabaya; yani, Çıkar kabayı, abayı. Böcekler, sürüngenler çıkar. Hava ısınmıştır.

5- Martın üç dokuzu başlar bundan sonra baharın

güzelliği kendini gösterir. Dağa, bağa, tarlaya giden aç kalmaz. Aralık Ocak aylarına yeddiye. Şubat Mart aylarına beşe. Nisan Mayıs aylarına üçe. Haziran Temmuz, Ağustos aylarına bire. Eylül, Ekim, Kasım aylarına sekize derler. ayrıca;

Gaziantep'te; Yediye ocağın sonu ile Şubat'ın üç haftası,
Beşe Şubat'ın sonu ile Mart'ın üç haftası,
Üçe Martın sonu ile Nisanın ilk haftası,
Bire Nisan'ın sonu ile Mayıs'ın ilk haftalarını gösterir.

Tohum ekerken ayın yeni çıktığı ilk günlerde ekim yapılmaz, bir süre beklenir.

Kavak ağağlarının yapraklarını tepeden dökmeye başlaması kışın sert geçeceği anlamına gelir.

Koyunlar yüzünü güneğe karşı dönerek yatarsa bu kısa süre içinde yağmurun yağacağı anlamına gelir.

Aralık ayı için dokuza deyimi kullanılmıştır. Ülker yıldızı Kasım ayı başında görölmeye başlar, Mayıs ayından itibaren görünmez olur.

OCAK

Kırk gün zemherinin, kırk gün zahmeti

Poyrazı dondurur, yok merhameti

Bazı sene sakın, nedir hikmeti

Bahar havasında, yumuşak kışı

Şiddetli soğukla, kırk gün zemheri

Fırtına, karla, buz, kaplar her yeri

İnce, kat kat giyin, giyecekleri

Karakış bastırır, dondurur ocak

İki hafta Ocak, sonuna yakın

Bir hafta Şubat'ın, başına bakın

Çiftçi çiftini sür, bırakma sakın

Yeddiyenin yeli, ıslık Antep'te

Antep' te Fırtınalı Günler

8 Ocak zemheri fırtınası. İğne deliği kadar yarıktan deve büyüklüğünde soğuk girer. Kış zorlu başlamalı, yumuşak bitmeli.

11 Ocak şiddetli fırtına damları keptiren çok kar yağer. Poyrazın buydurduğu. Öküzün mayısını (dışkısını) dondurduğu günler.

16 Ocak don olur çörtlenlerden akan su meses gibi donar.

20 Ocak Güneş kova burcuna girer.

24-29 Ocak soğuk şiddetli fırtına.

30 Ocak zemheri sonu.

Kış güneşinin hoşluğuna kanmamalı.

Kar yılı var yılı. Gece yağar gündüz açar yılın hoşluğu.

Gündüz yağar gece açar yılın puştluğu. Önünde kavurga kavurur (mısır patlatır). Arkasında poyraz kar savurur.

Ocak ayı ile Şubat ayının iki haftasına yeddiye derler.

Tohum ekme zamanı.

Koyunlar kuzular.

ŞUBAT

Şubat'ın sonunda, Mart'ın başında

Beşenin selleri, siyeç taşında

Üçe hemen gelir, güller karşında

Yeddi, beşe, üçe, yaşar Antep'te

Cemre düşer ılık, söğüt uyanır

Su seğirtir bitki, yeşil boyanır

Dolu yağmaz ise, çağla dayanır

Çağlalar görünür, yersin Antep'te

Şubatın birin de, zemheri girer

Dört on iki günü say birer birer

Yağışla toprağa bereket siner

Fazlada korkutmaz zahmeti kışın

Yirmi Şubat Kasım yüz beşe erer

Cemre ilk közünü, havaya serer

Yedi gün say suya, toprağa girer

Zahmette yirmi beş, günüdür kışın

2 Şubat Barak fırtınadan devenin karnına girer.

5 Şubat ağaç dikim fırtınası.

11 Şubat soğuk ve don.

20 Şubat cemre havaya düşer yağmur yağışlı.

Güneş balık burcuna girer.

Kasım erer yüz beşe.

Acımazsa deli beşe

İtler doyar üleşe.

Sabırla beş günü yetiririm.

İti kölgüye yatırırım.

Kışı beyle bitiririm

27 Şubat cemre suya düşer. Leylekler gelir. Cemre

Arapça ateş anlamına gelir. Cemreler yağışlı geçerse yıl yağışlı olacak demektir.

Sazak: İnce rüzgâr, soğuk esen poyraz. Kışın sabaha karşı eser.

Baharın ilk ayında da esmeye devam eder.

Şubat sonu girer beşe

Bakma çiftten başka işe

MART

Soğuklar kırılır, bağlar budanır

Son cemre toprakta, bitki uyanır

Kırlangıçlar gelir, böcek canlanır

Kalem aşısı yap, Nevruz ilkbahar

Tedbiri bırakma, Şubat sonunda

Hava tekrar döner, Mart'ın onunda

Mart çıkar dert çıkar, yaz var yolunda

Güneş beri döner, gelir ilkbahar

Koz kavuran kocakarı soğuğu

Şiddetli soğuğun sonu olduğu

Yeşeren ağaçla tırtıl bolluğu

Son soğuk günleri Martta ilkbahar

Martın dokuzundan iki dokuz var

Kuzuyu, oğlağı, yavrular davar

Sayıllı günlerle fırtına savar

Geneyikli bahar bitirdin kışı

Dahra sonu Mart'ta gelir zamanı

Sıcaklar soğuktan alır fermanı

Gece gündüz eşit, ara dermanı

Ülser, dertler azar korun ilkbahar

Soğuklar kırılır bağlar budanır

Son cemre toprakta bitki uyanır

Kırlangıçlar gelir böcek canlanır

Geneyik'te kalem aşısı Mart'ta

Şubat'ın sonunda, Mart'ın başında

Beşenin selleri siyeç taşında

Üçe hemen gelir güller karşında

Yeddi, beşe, üçe, yaşar Antep'te

2 Mart soğuklar kırılır.

6 Mart cemre toprağa düşer.

7 Mart ağaçlara su yürüme başlangıcı. Badem, erik

kayısı çiçek açar.

9 Mart bağ budama, kalem aşısı yapılır.

11 Mart'ın ilk dokuzu.

17 Mart Kocakarı soğuğu.

Yaşlılar hava ısındı diye sevinir dışarıda güneşe karşı otururlar. Bu günlerde yeniden hava soğur. Üşümeye başlarlar. Kırlangıç gelme fırtınası da olur.

19 Mart Zemheri zahmetinin sonu. Dahra zamanı. İsa bıçağı göçe çıkarır. Kasaplık hayvanlar kesilmez.

20 Mart, Güneş koç burcuna girer.

21 Mart Nevruz ilk bahar gece gündüz eşitlenir. Saba rüzgârı eser. Bu rüzgâr gece ile gündüzün eşit olduğu günlerde doğudan eser. Şairler hafif ve latif bulur. Sevgiliden estiği kabul edilir.

23 Mart koz kavuran soğuğu

26 Mart Çaylak fırtınası.

29 Mart fırtına... Ağaçlar yeşerir. Tırtıllar, böcekler, sürüngenler canlanır.

Mart çıkmazsa dert çıkmaz derler.

Şubat yoksulu üzer.

Mart derisini yüzer.

Mart dokuzundan sonra dağlar misafir kabul eder.

Martın on beşi yaz, on beşi kış.

Mart'ın yazına puştun sözüne güvenilmez.

Mart Nisan ağlarsa çiftçi güler.

Mart ayı kışa çalar

Mart çift süreni durdurur

Güneşte iti soldurur

Mart Mart marıttı

Kuzuyu oğlağı ayırttı

NİSAN

Nisan yağmurları bereket saçar

Bülbüller ötüşür, lale gül açar

Çiçekler polenli, arılar uçar

Yazın belirtisi başlar Nisan'da

3 Nisan bereketli.

Martın üçüncü dokuzu ve sonu.

Nisan bulur yeddiyi yeli üşütür gövdeyi.

6 Nisan yaz biraz belli olur. Çiçekler açar bülbüller öter.

7 Nisan Zeynep Gergi'den dersinde sele gider. Zeynep'e türkü yakılır

8-14 Nisan Meryem ana atkısını yerde sürür. Otlar diz boyunda toprağı bürür.

15 Nisan yağmurlu. garinin oğlağı sele gider. Yaşlı kadın Martın 27'sinde oğlaklarını dere kenarında yeşeren otları ile otlatır. Hava güneşli oğlakları hoplar zıplar gari sevinir. Mart ayına;

“Mart götüne barmağım.

Dingildesin oğlağım!” der.

Martın buna canı sıkılır. Nisan'a rica eder. “Bana iki gününü ver.” der.

Nisan, Martın ricasını kıramaz. İlk beş günüm senin olsun der.

Gari yine oğlağını otlatırken şiddetli yağmur fırtına ile garinin oğlağını sel alır götürür.

Bu günlere garinin oğlağının sele gittiği günler denir. Antep halkı bu günlerde tedbirli olur.

Miladi ve rumi yıl ayları on iki gün farklı gün gösterir. Nisanın on üçü eski

Mart ayını birinci günü.

Yağmuru yel azdırır. Laleler, sümbüller çiçek açar.

19 Nisan Guguk fırtınası. Güneş boğa burcuna girer. Öküz soğuğu fırtınalı. Sitti sevrin sonu.

26-28 arılar oğul vermeye, serçe yavruları yumurtadan çıkar.

“Mart yağar Nisan övünür. Nisan yağar insan övünür.”

Nisan yağar sap diklenir.

Mayıs yağar dane yüklenir derler.

Bu aya beyin yayan yürüdüğü hatunun yavan yediği zaman derler.

Mart yetirir nisan öğünür.

Nisan yetirir mayıs öğünür.

En sonu insan öğünür.

Korkmam Mart'ın kışından.

Korkarım Nisanın beşinden

Nisan soğuğu insana kar gibi, hayvana kor gibi deyer.

Nisan Mayıs aylarına Çiftçi dilinde üçe denir.

MAYIS

Hızır, İlyas bilge, iki arkadaş Ölümsüz yaşarlar, evrene sırdaş

Abı hayat suyu, içmiş canla baş

Buluşur yaz başlar, Hıdrellez'de

Hıdrellez gelir kışında sonu

Yağmurlar kesilir, çapa, bel konu

Çöl rüzgârı eser, kırkın koyunu

Ülger doğar ısı artar mayısta

4 Mayıs çiçek fırtınası kesimin 180. Günü (kasımın) sonu.

6 Mayıs Hıdrellez. Hızır ile İlyas Hatay'ın Samandağı ilçesinde 6 Mayıs'ta buluşurlar. Buluştukları gün yaz başı sayılır. Bu güne Hıdrellez denir. Sahre yapılır kırdan zaman geçirilir.

Akarsuya, Alleben'e dilekler yazılıp atılır. Gül ağacının altına çocuğu olmayan küçük beşik kor veya salıncak kurar, çocuğunun olmasını ister. Evi olmayan evcik yapar ev dileğinde bulunur. Akşamdan dama bir ölbe süt kor, süt yoğurt olursa dileğinin yerine geleceğine inanılır. Yağmur yağabilir.

9 Mayıs doğu rüzgarları eser. Mercimek yolması başlar.

13 Mayıs mevsimsiz soğuklar.

15 Mayıs arpa yolmasına başlanır.

16 Mayıs Filizkiran fırtınası.

20 Mayıs gül mevsimi.

21 Mayıs ülger doğar. Ülger fırtınası.

25 Mayıs çapa bel zamanı. Toprakdan su çekilmeye başlar.

26 Mayıs bahar bahar rüzgârları sonu.

28 Mayıs koyun kırkım zamanı girer. Sam yeli eser.

30 Mayıs bevarih kabak meltemi eser. Mayıs yaza çalar.

HAZİRAN

Bu yılın en uzun, dört günü erer

Yirmi bir Haziran uzun gün sürer

Yaprak aşısının zamanı girer

Uzun güne dur der, biter haziran

2 Haziran Fırtına.

3 Haziran Filiz Koparan fırtınası (3 gün). İlk haftadan

sonra sıcaklar başlar.

10 Haziran Ülker Doğumu Fırtınası (3 gün)hasat başlar.
Buğday yolması başlar

16 Haziran Güney rüzgârları esmeye başlar. Tahannebi
üzümüne ben düşer.

Karalıklar da hafif kızarır ben düşmeye başlar.

21 Haziran en uzun gün.

22 Haziran Güneş Yengeç burcunda Fırtına gün dönümü.

27 Haziran Kızıl Erik Fırtınası (2 gün) yaprak aşısı yapılır.

29 Haziran yaprak fırtınası.

TEMMUZ

Temmuz başı beş gün eser sam yeli

Sıcaklıklar artar çok su içmeli

Yaprak aşılama sona ermeli

Hamlık olgunlaşır pişirir temmuz

1 Temmuz Yaprak Fırtınası.

3 Temmuz Sam Yelleri .

6 Temmuz Fırtına (2 gün).

9 Temmuz Çarh Dönümü Fırtınası (3 gün).

10 Temmuz Bevarih rüzgârlarının sıcak günlerin sonu.

11 Temmuz fırtına (2 gün)

16 Temmuz Fırtına (2 gün).

18 Temmuz sıcakların artması

20 Temmuz Gün Dönümü Fırtınası.

22 Temmuz güneş Aslan Burcu'nda.

25 Temmuz Fırtına (2 gün).

29 Temmuz üzümler olgunlaşır. Yaprak aşısı sonu.

30 Temmuz Kızıl Erik Fırtınası

AĞUSTOS

Çölden sıcak gelir, güççük gardaşı

En sıcak yeddi gün Ağustos başı

Fıstık üzüm kurur ambara taşı

Kışlık kurutmanın sonu Ağustos

En sıcak yeddi gün Agustos başı

Fıstık üzüm kurur ambara taşı

Sam rüzgarı esmez, bekleriz kışı

Kışlık kurutmanın sonu Ağustos

Sıcaklık oldurdu gitsin beklenir

Ağustosun onu yeri bellinir

Yirmide yerinde guyruk eklenir
Guyruk doğar koruk doğamaz yazda
Turfanda zamanı doğar terazi
Ülgerle ısınır taş, su, arazi
Kuyruk doğar serin, günün birazı
Görülen yıldızlar, işaret yazda

1 Ağustos (Eyyamu bahur) en sıcak günlerin başlaması

7 Ağustos sabah namazı vaktinde parlak bir yıldız doğar, çok kısa bir zaman sonra kaybolur. Tüylü deve kuyruk doğduğunu bilir ve kükremiş. Bu kükremeyi duyanlar "Kuyruk doğdu." derlermiş. Yere, akşam dökülen su, sabaha kadar kurumazmış.

Doğdu kuyruk kalmadı koruk.

Veya:

Doğdu kuyruk doğmaz koruk derler.

Bu günlerde sıcaklardan her yer yanıyor deseler inan.

Sel sellemeye gitmiş deseler de inan.

Yılın en sıcak günleridir.

8 ağustos sıcak günlerin sonu.

12 Ağustos fırtına.

14 Ağustos Fırtına.

17 Ağustos Fırtına.

19 Ağustos Fırtına.

20 Ağustos Fırtına (2 gün) Leylekler göçe başlar.

22 Ağustos güneş başak burcunda.

23 Ağustos Sam Yellerinin sonu. 31 Ağustos Mihrican fırtına. Bu zamanda patlıcanların parlaklığı azalmaya başlar. Mihrican deymiş derler.

"Kuyruktan sonra ekilen darıdan.

Heriften sonra kalkan karıdan." hayır gelmezmiş

EYLÜL

Eylülün içinde, değer Mihrican

Sıcaklar kırılır, serinler her can

Yapraklar dökülür, sapsarı mercan

Göçmen kuşlar kalmaz, uğurlar Eylül

Güneşin gittiği yol değişmez

Sıcaklığı fersiz bize yetişmez

Canlılar neşesiz, koşup, erişmez

Tamı kırk gün sürer, her yer kara kış

2 Eylül Mıhrıcan Fırtınası.

7 Eylül Bıldırcın Geçimi Fırtınası

8 Eylül yaprak dökümü başlar. Koç ayırım zamanı.

13 Eylül Çaylak Fırtınası.

17 Eylül sıcaklar azalır.

19 Eylül Fırtına güz yağmurları

22 Eylül güneş terazi burcunda. Gece gündüz eşitlenir.

Mahra zamanı (üzümler mahrayla taşınır).

23 Eylül sonbahar gelir.

25 Eylül Fırtına.

28 Eylül sergi Fırtınası.

29 Eylül ağaçlardan su çekilme başlar.

30 Eylül Turna Geçimi Fırtınası

EKİM

Sıcakların sonu bağlar bozumu

Şiddetli fırtına bozar durumu

Bacayı temizlet attır kurumu

Yağmuru başlatır sonu ekimin

Artık mahra sonu gelme zamanı

Sıcaktan, soğuklar alır fermanı

Gece, gündüz eşit, ara dermanı

Ülser, dertler azar, korun sonbahar

Yeşillik kayboldu, çiçekler soldu

Dökülen yaprakla, park, bahçe doldu

Karınca, kelebek, arı yok oldu

Kış uykusu başlar, artık sonbahar

Ekim başlarında sıcakların sona ermeye başlar. Zeytinler, irileşip morarmaya başlar. Narlar olgunlaştı. Bağ kesimi zamanı...

3 Ekim Kuş Geçimi Fırtınası.

4 Ekim Koç Katımı Fırtınası

09 Ekim Yaprak Dökümü Fırtınası.

14 Ekim Meryemana Fırtınası

17 Ekim Kırlangıç Fırtınası.

18 Ekim Koz Kavuran Fırtınası.

20 Ekim çelikleme ve ağaç dikimi yapılır.

21 Ekim Bağ Bozumu Fırtınası-

23 Ekim güneş Akrep burcunda.

24 Ekim sular soğumaya başlar.

28 Ekim Balık Fırtınası.

31 Ekim zeytin budama budama zamanıdır.

KASIM

Kışı başlatarak yaz günü biter

Böcekler saklanır yere çığ düşer

Son şire sıcaklığı bir hafta sürer

Ağaçların suyu gider Kasım'da

Kışın başlangıcı, sekiz Kasım'dır

Altı ay süreli hava hasımdır

Hıdırellez günü yaza basımdır

Kasım yüz elliye yaşarız kışı

2 Kasım Kuş Geçimi Fırtınası.

7 Kasım hızır-yaz günleri sonudur.

8 Kasım kış başlangıcıdır

11 Kasım son şire sıcakları.

12 Kasım Lodos Fırtınası.

17 Kasım Koç Katımı Fırtınası haşarat gizlenir.

22 Kasım güneş yay burcunda.

23 Kasım güney rüzgarları.

24 Kasım soğukların başlangıcı.

28 Ülker dönümü

ARALIK

On bir Aralık'ta karakış başlar

Sisli, karlı, donar toprakla taşlar

Soğuklar arttıkça hayat yavaşlar

Sisi, yağışıyla, gelir karakış

2 Aralık Ülker Dönümü Fırtınası.

4 Aralık Fırtına (2 gün)

6 Aralık Kuzey rüzgârları.

7 Aralık Zemherinin Fırtınası.

9 Aralık Karakış Fırtınası kıran geçiren. (10 gün).

19 Aralık Fırtına.

21 Aralık Gün Dönümü Fırtınası. Güneş oğlak burcunda

28-31 Aralık şiddetli rüzgarlar fırtına. Yeddiyenin yelleri

eser...

Hasan Geneyikli'nin 10.5.2010 tarihli iletisinden...

AV. HAYRİ BALTA'NIN ÖZ GEÇMİŞİ...

1932 yılında Gaziantep'te doğdu. 10 yaşında iken annesi öldü. Babası, eşinin ölümüne dayanamayarak yaşama küstü.

Çocukluğunun kış günlerini Gaziantep'in Tabakhane semtinde; yaz günlerini de Gaziantep'e yakın İbrahimli köyündeki bağlarında geçirdi.

Yaz günlerinin gecelerinde kayan gök taşlarını görünce "Tanrım! Ölen annemi geri gönder!" diye dileklerde bulundu...

Dileklerinin yerine getirilmemesi üzerine sükut-u hayale uğradı ve Allah'ı aramaya başladı...

1945 yılında Gaziantep Lisesi Ortaokul 1. Sınıfa giderken yapılan bir temizlik yoklamasında Türkçe öğretmeni: "Gömleğin kirli, git değiştir gel!" deyince, çok da istediği halde, utancından bir daha okula gidemedi...

Okula gidememesine karşın; okuma ve öğrenme tutkusu ile yanıp tutuştu. Okuyamamış olmasının eksikliğini; günlük gazeteleri, haftalık ve aylık dergilerle kitaplar okuyarak gidermeye çalıştı.

Okuldan koptuğu yıllarda geçimini dericilik, kilimcilik yaparak sağladı... Çalışmaktan artan boş zamanlarında futbol oynadı. Kendisi futbolu değil de futbol kendisini bıraktığı zaman futbol hakemlik kursuna bitirdi...

Stajyer olarak yönettiği ilk maçta taraftarlarca geleneksel tezahürat yapılırken futbol hakemliğini bıraktı.

25 yaşında Gaziantep'te tasavvufçu, tasavvuf müziği ustası olgun insan Dindar Filozof Dr. Emin Kılıç Kale'den; Ahlak, tasavvuf, yaşam ve müzik dersleri aldı... O toplulukta kimi zaman tef vurdu ve kimi zaman da ney (nay) üfledi.

Bu toplulukta "fırınlara girip çıktı", "ölmeden önce öldü", "yeniden doğdu". Bu topluluğa "ölü" olarak girdi "diri" olarak çıktı.

Dünya görüşü nedeniyle kavmiyetçi ve ümmetçi kişilerce hakaretlere ve iftiralara uğrayarak komünistlikten yargılandı.

Yargılama sonunda mahkeme: "Hayri Balta, Atatürkçü ve aydın bir kimse!" (Gaziantep Sorgu Hakimliği. E. 962. K. 127/16) diye karar verdi. Böylece Türkiye'de mahkeme

kararı ile “Atatürkçü ve Aydın” sayılan bir kişi oldu. Ne var ki aklanmasına karşın 10’a yakın işyerinden kovuldu. 10’a yakın ev değiştirmek ve sonunda Gaziantep’ten ayrılmak zorunda kaldı...

1965 yılında, 33 yaşında iken, Gaziantep Lisesi Akşam Ortaokuluna başladı. 1969 yılında dört yıllık olan bu okulu sınıf ve okul birincisi olarak bitirdi.

Gaziantep Akşam Lisesi 1. Sınıfında okurken “Kavmiyetçi ve Ümmetçi” kişilerce rahat verilmemesi üzerine 11 Mart 1971’de Ankara’ya göçtü.

Gaziantep’ten ayrıldıktan bir gün sonra 12 Mart 1971’de Ordu, yönetime el koydu. Böylece 12 Mart’ın hışmından kurtulmuş oldu. Eğer o tarihte Gaziantep’te olsaydı başına gelecek vardı...

Ankara’ya gelir gelmez Anafartalar Akşam Lisesi 1. sınıfına kaydını yaptırdı ve Genel-İş Genel Merkezi Hukuk Bürosunda yazman, bir süre sonra da muhasebe bölümünde muhasebeci ve daktilo olarak çalıştıktan sonra muhasebe şefliğine getirildi.

Gündüzleri çalıştı, akşamları okula gitti. 4 yıllık Anafartalar Akşam lisesini bitirdikten sonra Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü Akşam Türkçe Bölümüne kaydını yaptırmakla derslere gidip gelmeye başladı. 15 gün sonra yaşının geçmiş olduğu gerekçesiyle okuldan kaydı silindi.

Bunun üzerine yılmadı bir yıl da üniversite sınavlarına çalıştıktan sonra 1974’te Ankara Hukuk Fakültesine girmeyi başardı ve hem çalışıp hem okuyarak 1979 yılında Hukuk Fakültesini bitirdi ve bir yıl da staj gördükten sonra 1980 yılında (48 yaşında) avukatlığa başladı.

Hukuk Fakültesi öğrencisi iken, 27 Mart 1977’de, ölüm döşeğindeki babaannesini görmek için gittiği Gaziantep’te, gece yarısı evinin önünde, faşistlerce kurşunlandı... Sağ göğsünden giren kurşun akciğerinin üst lobunu delerek kürek kemiğinden çıktı. 15 gün ağzından kan geldikten sonra “hayatî tehlikeyi” atlatarak yeniden yaşama döndü. Hâlâ zaman zaman kurşun yarasının acısını hisseder ve düşlerinde yakın mesafeden ateş edilen tabanca sesi ile uyanır..

Avukatlık yaptığı sırada Atatürkçü Düşünce Derneği’nin

kurucularından oldu.

İlk iki Yönetim Kurulunda Genel Sekreter yardımcısı olarak görevli iken 11 Mart 1991 tarihinde ağır bir kalp krizi geçirince kalbinin % 70'i çalışamaz bir duruma geldi. ADD'deki görevinden ayrıldı ve doktorların sözü üzerine avukatlığı bıraktı. O günden bu güne değin de evinde yazarlık yapmaktadır...

Yaşamı boyunca emeğinden başka geliri olmadığı için eşi ve dört çocuğu ile geçim zorluğu çekti. Ankara'da iki kışı, ailesi ile birlikte, odunsuz, kömürsüz, elektrik sobası ile geçirdi...

65 yaşına kadar yoksul olarak yaşadktan sonra babaannesinden kendisine kalan trilyonlar değerindeki taşınmazları, kendisine yeteri kadarını ayırdıktan sonra, dört kızına bıraktı...

Şu an dört kızından 6 torunu bulunmaktadır. Torunlarından biri Amerika'da bir üniversitede Siyaset Bilimi hocalığı yapmaktadır. Biri de İnşaat Fakültesini bitirmiş olup bir şirkette inşaat mühendisi olarak çalışmaktadır...

Yaşamı boyunca, hastalığında bile, bir Aydınlanmacı olarak düşünce özgürlüğünü, laikliği ve Cumhuriyetin kazanımlarını korumaya çalışmıştır. Laikliği savunmak için birçok dava açmış ve bu davalardan birinin sonucunda da ATATÜRKÇÜ DÜŞÜNCE DERNEĞİ kurulmuştur.

Gaziantep yerel gazetelerinin, bir ikisi dışında, hemen hemen hepsine günlük yazı verdi. Kimisi kapandığı için, kimisinden de, bir süre sonra, yazılarına yer verilmediği için, ayrıldı.

Ankara'da ise Barış ve Ulus gazetelerinde ve kimi dergilerde yazdı.

Bu günkü tarih itibariyle basılmış 32 kitabı vardır. Bu kitaplar parasız dağıtılmaktadır... (Kitapların listesi aşağıdadır...)

2000 yılından beri;

www.tabularatalanayalanabalta.com adresli Sitesinde aydınlanma savaşı vermektedir...

Düşünce ve inanışlarından ötürü hakaretlere, küfürlere ve tehditlere karşı; bireyciliğe karşı toplumculuğu, dine karşı bilimi, şeriata karşı cumhuriyeti, teokrasiye karşı

laikliği, vahye karşı aklı, yaratılış teorisine karşı evrim teorisini, ruhçuluğa karşı maddeciliği savunmuştur...

Ne var ki çok az kişi tarafından anlaşılabildiği. Şimdi bile dinciler tarafından dinsiz; dinsizler tarafından da dinci sayılır...

Av. Eren Bilge, 19.11.2014

TABULARA TALANA YALANA BALTA YAYINLARI:

(Alfabetik olarak)

1. Allah Denince 1/6
2. Allah Denince 2/6
3. Allah Denince 3/6
4. Alleben (Kaybolan Cennet) -Anılar 5-
5. Aşğılık Maymun
6. Aydınlanma
7. Aydınlarla Mektup
8. Bir Aydın Adayı -Anılar 1-
9. Cambaz
10. Emanet
11. Erenlerin Dünyası
12. İncil'den
13. Kaygılarım
14. Kızma Yok
15. Kuran'a Akılcı Bir Bakış (Kuran'dan)
16. Laiklerin El Kitabı
17. Laikliğı Benimsemeden...
18. Laiklik Bir Yaşam Biçimidir
19. Misyoner'e Yanıt
20. Muhbir ve Tertipçilerim -Anılar 2-
21. Muzır'dan Kes!..
22. Röportaj ve ... -Anılar 3-
23. **"Sanal Katılım" ve "Taç'a Atılanlar"**
24. Sırların Sırrı
25. Son Nokta -Anılar 4-
26. SSS 1/23
27. SSS 2/23
28. Taç'a Atılanlar
29. Takvimlerden
30. Tanrı'ya Yakınlık
31. Tevrat'tan
32. Yitmiş Bir Adam

TABULARA, TALANA, YALANA BALTA

IRKÇILIĞA, SÖMÜRÜYE, ŞERİATA HAYIR!..

AV. HAYRİ BALTA'NIN ÖZGEÇMİŞİ

1932 yılında Gaziantep'te doğdu. 10 yaşında iken annesi öldü. Babası, eşinin ölümüne dayanamarak yaşama küstü.

Çocukluğunun kış günlerini Gaziantep'in Tabakhane semtinde; yaz günlerini de Gaziantep'e yakın İbrahimli köyündeki üzüm bağlarında geçirdi.

Yaz günlerinin gecelerinde kayan gök taşlarını görünce "Tanrım! Ölen annemi geri gönder!" diye dileklerde bulundu...

Dileklerinin yerine getirilmemesi üzerine sükut-u hayale uğradı ve Allah'ı aramaya başladı...

1945 yılında Gaziantep lisesi Ortaokul 1. Sınıfa giderken yapılan bir temizlik yoklamasında Türkçe öğretmeni: "Gömleğin kirli, git değiştir gel!" deyince, çok da istediği halde, bir daha okula gidemedi...

Okula gidememesine karşın; okuma ve öğrenme tutkusu ile yanıp tutuştu. Okuyamamış olmasının eksikliğini; günlük gazeteleri, haftalık ve aylık dergilerle kitaplar okuyarak gidermeye çalıştı.

Okuldan koptuğu yıllarda geçimini dericilik ve kilimci kalfalığı yaparak sağlamaya çalıştı... Çalışmaktan artan boş zamanlarında futbol oynadı. Kendisi futbolu değil de futbol kendisini bıraktığı zaman futbol hakemlik kursunu bitirdi.

Stajyer olarak yönettiği ilk maçta taraftarlarca geleneksel tezahürat yapılırca futbol hakemliğini de bıraktı.

25 yaşında Gaziantep'te tasavvufçu, tekke ve tasavvuf müziği ustası olgun insan Dindar Filozof Dr. Emin Kılıç Kale'den; Ahlak, tasavvuf, yaşam ve müzik dersleri aldı... O toplulukta kimi zaman tef çaldı ve kimi zaman da ney (nay) üfledi.

Bu topluluğa "firinlara girip çıktı", "ölmeden önce öldü", "yeniden doğdu". Bu topluluğa "ölü" olarak girdi "diri" olarak çıktı.

Dünya görüşü nedeniyle kavmiyetçi ve ümmetçi kişilerce hakaretlere ve iftiralara uğrayarak komünistlikten yargılandı.